

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Rozwoju Powiatu Zgierskiego
pn. Strategia Rozwoju Powiatu
Zgierskiego 2030**

Opracowanie:

Agnieszka Mielnik Giezek

Łódź, 2021

Spis treści

1. Podstawy formalno-prawne, przedmiot, cel i zakres opracowania prognozy oddziaływania na środowisko.....	3
2. Informacje o zawartości i głównych celach „Programu Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030”.....	4
3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.....	9
4. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia „Programu Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030” oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.....	10
5. Charakterystyka i stan środowiska powiatu zgierskiego.....	12
6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody.....	26
7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na zasoby, twory i składniki przyrody.....	27
8. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych.	33
9. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	34
10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Strategii.....	35
11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Strategii, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.....	35
12. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.	37
13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.	39
14. Literatura.....	40
15. Załącznik.....	41

1. Podstawy formalno-prawne, przedmiot, cel i zakres opracowania prognozy oddziaływania na środowisko

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 283 z późn. zm.) [zwanej dalej: ustawą OOS] projekty dokumentów, wymienionych w art. 46 i art. 47, wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Organ opracowujący projekt, o którym mowa w art. 46 lub art. 47 ust. 1, sporządza prognozę oddziaływania na środowisko. Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem sporządzanym w celu oceny wpływu na środowisko skutków realizacji postanowień Strategii.

Zawartość przedmiotowej prognozy jest zgodna z wymaganiami określonymi w art. 51 ust. 2 ustawy OOS. Niniejsza prognoza:

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot

ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

2. Informacje o zawartości i głównych celach „Programu Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030”.

Strategia rozwoju powiatu jest narzędziem umożliwiającym długookresowe programowanie funkcjonowania i rozwoju powiatu. Przedmiotowy dokument wyznacza dziedziny i kierunki działań istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu. Określa ogólne cele i ramy działań, których realizacja w danym okresie jest potrzebna i możliwa.

„Program Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030” (zwany dalej: Strategią) jest dokumentem opracowanym dla powiatu zgierskiego, nakreślającym kierunki działań zmierzających do usunięcia głównych problemów oraz utrzymania lub poprawy obecnej sytuacji społecznej i gospodarczej.

Dokument stanowi kontynuację „Strategii Rozwoju Powiatu Zgierskiego na lata 2013 – 2020” przyjętej uchwałą nr XLI/425/13 Rady Powiatu Zgierskiego z dnia 29 listopada 2013 r.

Część strategiczna Strategii została opracowana w układzie hierarchicznym, na który składa się 1 cel główny wraz z podporządkowanymi mu celami szczegółowymi. W ramach celów szczegółowych wyodrębnione zostały priorytety rozwoju, w ramach których wyznaczono z kolei kierunki interwencji. W przedmiotowym dokumencie nie ujęto tylko przykładowe inwestycje i projekty społeczne, aby zachować większą elastyczność działań władz samorządowych i innych podmiotów realizujących Strategię.

Tabela 1 Cele, priorytety i kierunki interwencji określone w „Programie Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030”

CEL GŁÓWNY ROZWOJU PROGRAMU:			
Powiat Zgierski miejscem życia zintegrowanych społeczności lokalnych z nowoczesną infrastrukturą przyjazną środowisku i rozwijającej się gospodarce			
CELE SZCZEGÓŁOWE:			
1. Wzmocnienie kapitału społecznego i ludzkiego		2. Rozwój nowoczesnej infrastruktury Powiatu Zgierskiego	
PRIORYTETY ROZWOJU:			
1.1 Wzmocnienie spójności społecznej	1.2 Rozwój infrastruktury społecznej	2.1 Rozwój powiatowego systemu transportowego	2.2 Poprawa stanu środowiska
KIERUNKI INTERWENCJI:			
1.1.1 Wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem	1.2.1 Rozbudowa i modernizacja powiatowej bazy edukacyjnej	2.1.1 Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej służąca poprawie bezpieczeństwa drogowego	2.2.1 Poprawa efektywności energetycznej budynków i wzmocnienie wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej
1.1.2 Wsparcie merytoryczne oraz zaangażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych z zakresu wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	1.2.2 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury usług społecznych dla lepszego realizowania zadań powiatu	2.1.2 Wspieranie rozwoju sieci kolejowej i integracji transportu zbiorowego	2.2.2 Rozwój infrastruktury umożliwiającej korzystanie z pojazdów elektrycznych
1.1.3 Podnoszenie jakości kształcenia w szkołach, dla których Powiat jest organem prowadzącym	1.2.3 Rozwój programów profilaktyki i diagnostyki zdrowotnej		2.2.3 Promowanie wśród mieszkańców zachowań i postaw prośrodowiskowych

1.1.4 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości			
1.1.5 Wzmacnianie tożsamości lokalnej			

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Programu Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030”

PRZYKŁADOWE ZADANIA PLANOWANE DO REALIZACJI W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKÓW INTERWENCJI:

1.1.1 Wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- tworzenie możliwości prowadzenia działań rewalidacyjno-wychowawczych i rehabilitacyjnych w szkołach specjalnych,
- realizacja programów zmierzających do ograniczania zachowań problemowych u dzieci i młodzieży,
- realizacja programów wzmacniania rodziny, które rozwijają umiejętności wychowawcze rodziców, wpływają na ograniczanie używania środków psychoaktywnych,
- rozwój systemu wsparcia pieczy zastępczej.

1.1.2 Wsparcie merytoryczne oraz zaangażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych z zakresu wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- wsparcie organizacji pozarządowych,
- wsparcie projektów organizacji pozarządowych ukierunkowanych zwłaszcza na seniorów i inne grupy zagrożone lub wykluczone społecznie,
- współpraca w zakresie budowy, wyposażenia i funkcjonowania hospicjum.

1.1.3 Podnoszenie jakości kształcenia w szkołach, dla których Powiat jest organem prowadzącym

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- stworzenie dla szkół narzędzi umożliwiających rozwój i usprawnienie pracy zdalnej uczniom w powiecie zgierskim,
- podniesienie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych,
- praktyki zagraniczne dla nauczycieli i uczniów,

- program rozwijania infrastruktury szkolnej oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych w szkołach prowadzonych przez Powiat Zgierski,
- realizacja projektów podnoszących kompetencje absolwentów na rynku pracy.

1.1.4 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- nawiązanie i rozwój współpracy przedsiębiorców z obszaru powiatu zgierskiego z instytucjami otoczenia biznesu,
- współpraca ze szkołami zawodowymi z terenu powiatu w realizacji projektów dostosowujących zakres kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- współpraca ze strefami ekonomicznymi.

1.1.5 Wzmacnianie tożsamości lokalnej

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- rozwój Archiwum Powiatowego,
- rozwój infrastruktury społecznej służącej wzmocnieniu tożsamości lokalnej,
- wsparcie zadań publicznych realizowanych przez ngo'sy w zakresie dziedzictwa lokalnego i integracji społecznej.

1.2.1 Rozbudowa i modernizacja powiatowej bazy edukacyjnej

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej przy szkołach prowadzonych przez Powiat Zgierski,
- rozbudowa i doposażenie obiektów szkolnych w celu poprawy jakości kształcenia.

1.2.2 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury usług społecznych dla lepszego realizowania zadań powiatu

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- przebudowa, rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej, należącej do Powiatu Zgierskiego dla lepszej realizacji ich funkcji,
- dostosowanie infrastruktury społecznej (w tym obiektów należących do

Powiatu, stron internetowych Starostwa Powiatowego i jednostek organizacyjnych) do wymagań związanych z zapewnieniem dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

1.2.3 Rozwój programów profilaktyki i diagnostyki zdrowotnej

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- rozwój programów profilaktycznych w placówkach ochrony zdrowia,
- prowadzenie badań przesiewowych w szkołach podstawowych Platformą Badań Zmysłów,
- wspieranie rozwoju funkcji słuchowych pacjentów z terenu powiatu zgierskiego,
- diagnozowanie zaburzeń ze spektrum autyzmu narzędziem standaryzowanym ADOS 2,
- realizacja projektów ukierunkowanych na ograniczanie używania środków psychoaktywnych.

2.1.1 Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej służącej poprawie bezpieczeństwa drogowego

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- przebudowa dróg powiatowych,
- remonty i budowa obiektów mostowych na terenie powiatu zgierskiego,
- poprawa bezpieczeństwa przejść dla pieszych na terenie powiatu zgierskiego.

2.1.2 Wspieranie rozwoju sieci kolejowej i integracja transportu zbiorowego

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- lobbing w zakresie poprawy stanu technicznego i rozwoju połączeń kolejowych, w tym pod kątem przewozów cargo,
- podejmowanie działań ukierunkowanych na skoordynowanie połączeń różnymi środkami transportu.

2.2.1 Poprawa efektywności energetycznej budynków i wzmocnienie wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- montaż OZE (zwłaszcza instalacji fotowoltaicznych) w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu zgierskiego,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, należących do Powiatu Zgierskiego.

2.2.2 Rozwój infrastruktury umożliwiającej korzystanie z pojazdów elektrycznych

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- tworzenie infrastruktury dla pojazdów elektrycznych,
- inwestowanie w pojazdy ekologiczne w transporcie zbiorowym.

2.2.3 Promowanie wśród mieszkańców zachowań i postaw prośrodowiskowych

PRZYKŁADOWE ZADANIA:

- projekty z dziedziny edukacji ekologicznej realizowane w szkołach, w szczególności dotyczące poprawy efektywności wykorzystywania zasobów naturalnych przy jednoczesnym niwelowaniu negatywnego wpływu na środowisko naturalne,
- realizacja kampanii społecznych podnoszących świadomość ekologiczną.

3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.

W celu sporządzenia przedmiotowej prognozy oddziaływania na środowisko przede wszystkim przeanalizowano wpływ planowanych w „Programie Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030” działań na środowisko i jego poszczególne komponenty. Ww. analizy dokonano w oparciu o obowiązujące przepisy, zarówno na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, ale przede wszystkim na szczeblu krajowym i lokalnym. Do oceny oddziaływania przedmiotowego dokumentu na środowisko wykorzystano macierz interakcji. Przeanalizowano wpływ planowanych w Strategii kierunków interwencji oraz przykładowych zadań planowanych do realizacji na następujące elementy środowiska: powierzchnię gleby i ziemi, wody powierzchniowe i podziemne, klimat i powietrze atmosferyczne, różnorodność biologiczną, krajobraz, ludzi, zwierzęta, rośliny oraz zabytki i dobra materialne. Oceny wpływu realizacji danego kierunku interwencji na poszczególne komponenty środowiskowe dokonano z wykorzystaniem następujących oznaczeń:

- (+) – w przypadku, gdy realizacja zadania potencjalnie przyniesie pozytywne oddziaływanie na dany komponent,
- (-) - w przypadku, gdy realizacja zadania potencjalnie przyniesie negatywne oddziaływanie na dany komponent,
- (0) – w przypadku, gdy realizacja zadania nie będzie oddziaływać na dany komponent na dany komponent,
- (+/-) - w przypadku, gdy realizacja zadania przyniesie zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie na dany komponent,

- (0/-) – w przypadku, gdy negatywne oddziaływanie będzie związane tylko z etapem realizacji inwestycji - prowadzenie prac budowlanych, będzie mieć krótkotrwały charakter i zaniknie wraz z zakończeniem tych prac.

4. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia „Programu Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030” oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.

„Program Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030” jest dokumentem, który został opracowany z uwzględnieniem przede wszystkim uwarunkowań i potrzeb lokalnych, występujących na obszarze powiatu zgierskiego. Wszystkie sprecyzowane w przedmiotowym dokumencie cele i kierunki interwencji są jednak spójne z zapisami dokumentów o zasięgu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym, regionalnym, jak również lokalnym.

Istotę opracowanej Strategii określa sformułowany w niej cel główny, tj. „Powiat zgierski miejscem życia zintegrowanych społeczności lokalnych z nowoczesną infrastrukturą przyjazną środowisku i rozwijającej się gospodarce”, który podkreśla, jak ważny aspekt przy opracowywaniu kierunków interwencji oraz planowanych zadań stanowiło środowisko. Należy podkreślić, że nie wszystkie zaplanowane w Strategii działania będą oddziaływały na środowisko, szczególnie te zaplanowane do realizacji w ramach pierwszego celu szczegółowego pn. „Wzmocnienie kapitału społecznego i ludzkiego” np. realizacja programów zmierzających do ograniczania zachowań problemowych u dzieci i młodzieży, wsparcie projektów organizacji pozarządowych ukierunkowanych zwłaszcza na seniorów i inne grupy zagrożone lub wykluczone społecznie, czy współpraca ze szkołami zawodowymi z terenu powiatu w realizacji projektów dostosowujących zakres kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy. Jednak wszystkie zaplanowane inwestycje, które w sposób bezpośredni lub pośredni będą miały wpływ na środowisko, ostatecznie mają na celu poprawę jego jakości i zmierzają do rozwiązania problemów środowiskowych istniejących w powiecie zgierskim.

Przedmiotowa Strategia uwzględnia zapisy i cele sformułowane w następujących dokumentach:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*) – dokument, który zawiera 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, w tym m.in. cel 7 „Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej energii po przystępnej cenie, zrównoważonej i nowoczesnej” i cel 9 „Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność”. Do

realizacji celów środowiskowych niezbędny jest postęp technologiczny, zatem niezwykle istotne są działania planowane w Strategii i realizujące powyższe cele, w tym m.in. nawiązanie i rozwój współpracy przedsiębiorców z obszaru powiatu zgierskiego z Izbą Przedsiębiorców i Pracodawców Centralnej Polski, czy też współpraca w zakresie rozwoju strefy ekonomicznej. Ponadto przedmiotowa Strategia wpisuje się również ww. cel 7 poprzez planowane działania z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków i wzmocnienia wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej.

- Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 – wśród najważniejszych celów wyznaczonych przez Unię Europejską należy wymienić ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.), zwiększenie o co najmniej 32,5% efektywności energetycznej, zwiększenie do co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii. Zgodnie z założeniami Strategii ww. cele będą realizowane na obszarze powiatu zgierskiego w ramach drugiego celu szczegółowego pn. „Rozwój nowoczesnej infrastruktury powiatu zgierskiego” dzięki zadaniom, polegającym na montażu OZE (zwłaszcza instalacji fotowoltaicznych) w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu zgierskiego i ich termomodernizacji oraz na wdrażaniu programów grantowych na podobne działania wśród osób fizycznych i przedsiębiorców.
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (zwana dalej SOR) - główny cel dokumentu to „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Dodatkowo w ramach przedmiotowego dokumentu określono 3 cele szczegółowe oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów SOR, tj. Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe. Strategia swoim zakresem w większości realizuje wymienione obszary poprzez działania związane m.in. ze wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości, modernizacją i rozwojem infrastruktury drogowej służącej poprawie bezpieczeństwa drogowego, wspieraniem rozwoju sieci kolejowej i integracją transportu zbiorowego, rozwojem infrastruktury umożliwiającej korzystanie z pojazdów elektrycznych.
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 – w dokumencie określono następujące 3 cele szczegółowe: I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej; II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska; III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. Przedmiotowa Strategia realizuje głównie cel II i III m.in. poprzez planowany rozwój infrastruktury społecznej, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, podnoszenie jakości kształcenia w szkołach, dla których Powiat jest organem prowadzącym, poprawę efektywności energetycznej

budynków i wzmocnienie wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej.

- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej – celem głównym dokumentu jest „Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”, wyznaczono również 3 cele szczegółowe: I Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego; II Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; III Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych. Przedmiotowy dokument określa również cele horyzontalne: środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa; Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Wszystkie zdefiniowane cele Strategii w różnym stopniu realizują ww. założenia Polityki ekologicznej państwa 2030, szczególnie w ramach drugiego celu szczegółowego pn. Rozwój nowoczesnej infrastruktury powiatu zgierskiego, który w swoim zakresie ujmuje również działania związane z poprawą stanu środowiska.
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 - w dokumencie wskazano trzy cele strategiczne: 1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka, 2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans, 3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń. „Program Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030” został opracowany tak, że wszystkie planowane do realizacji zadania są zgodne z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Działania wpisane do Strategii w ramach pierwszego celu szczegółowego pn. „Wzmocnienie kapitału społecznego i ludzkiego” są zgodne z dwoma pierwszymi ww. celami strategicznymi, natomiast zadania planowane w Strategii w ramach drugiego celu szczegółowego pn. „Rozwój nowoczesnej infrastruktury powiatu zgierskiego” są zgodne z ww. trzecim celem strategicznym.

5. Charakterystyka i stan środowiska powiatu zgierskiego.

• POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Powiat Zgierski leży w centralnej części kraju, w północnej części województwa łódzkiego i graniczy z sześcioma innymi powiatami: łęczyckim, łowickim, brzezińskim, łódzkim wschodnim, pabianickim, poddębickim oraz z miastem Łódź. W obrębie powiatu zlokalizowanych jest 9 gmin: 3 miejskie (Główno, Ozorków i Zgierz), 4 wiejskie (Główno, Ozorków, Parzęczew i Zgierz) i 2 miejsko-wiejskie (Aleksandrów Łódzki i Stryków). Całkowita powierzchnia powiatu wynosi 855,18 km², a jego stolicą jest miasto Zgierz.

Rysunek 1 Mapa powiatu zgierskiego

Źródło: <https://zgierski.e-mapa.net/>

- **KLIMAT I POWIETRZE ATMOSFERYCZNE**

Średnia roczna temperatura w powiecie zgierskim wynosi 7,7°C. W ciągu roku jest przeciętnie 34-37 dni gorących (temperatura powyżej 25°C), w tym około 5-6 dni, w których temperatura przekracza 30°C, a maksymalna temperatura przekracza nawet 36°C. Temperatury najniższe sięgają nawet -30°C, przy czym dni mroźnych z temperaturą nie przekraczającą przez całą dobę -10°C jest przeciętnie 2-2,5, z temperaturą nie wyższą niż 0°C około 40, natomiast liczba dni z przymrozkami wynosi około 125.

Ostatnie lata wskazują na występowanie suszy hydrologicznej, która może trwać nawet kilka sezonów z uwagi na brak długotrwałych opadów deszczu, a przede wszystkim śniegu. W efekcie występuje nadmierne przesuszanie gleby i obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych, w wyniku czego największe straty ponosi rolnictwo. Na obszarze powiatu zgierskiego dominują wiatry zachodnie i południowo zachodnie.

W raportach o stanie środowiska, stanowiących publikacje Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi, poziom emisji do powietrza został podzielony ze względu na źródło i sposób emisji ze źródła w następujący sposób:

- punktowe, tj. wysokie kominy w dużych obiektach: elektrowniach, elektrociepłowniach, zakładach przemysłowych, z których smuga zanieczyszczeń jest wynoszona na znaczną wysokość i ulega rozproszeniu; emisja z tych źródeł jest z reguły ustabilizowana i podlega kontroli;

- liniowe - zespoły źródeł punktowych zlokalizowanych wzdłuż linii prostych, reprezentowane najczęściej przez transport samochodowy, kolejowy i wodny, gdzie emisje z pojedynczych emitorów (silników spalinowych) sumują się wzdłuż szlaków komunikacyjnych; emisja ze źródeł transportu jest niejednorodna w czasie i przestrzeni i niełatwa do oszacowania;
- powierzchniowe - źródła emisji o wysokości kilku rzędów niższej od zajmowanej powierzchni, do których zaliczamy głównie obszary zabudowy mieszkaniowej z indywidualnym ogrzewaniem, ale także składowiska odpadów, hałdy i kopalnie odkrywkowe. Niewielka wysokość źródeł emisji uniemożliwia wyniesienie zanieczyszczeń i ich rozproszenie, przy niesprzyjających warunkach meteorologicznych są one bardzo uciążliwe dla otaczającego środowiska. Jest to typ emisji trudny do oszacowania ze względu na zależność od wielu czynników, np. temperatury w okresie grzewczym, rodzaju spalanej paliwa, typu ogrzewania, a także indywidualnego zapotrzebowania na ciepło;
- rolnicze tj. z upraw i hodowli zwierząt.

Zgodnie z powyższym podziałem w powiecie zgierskim w latach 2015-2017 odnotowano następujące zmiany w poziomie emisji gazów (suma SO₂, NO₂, CO) i pyłu PM₁₀:

- emisja punktowa – zwiększenie emisji gazów i pyłów,
- emisja liniowa – zwiększenie emisji gazów i pyłów,
- emisja powierzchniowa - zmniejszenie emisji gazów i pyłów,
- rolnictwo - zmniejszenie emisji gazów i pyłów.

Zgodnie z ww. raportami o stanie środowiska, w ocenie jakości powietrza obszar powiatu został podzielony na 2 strefy oceny: a) miasta wchodzące w skład Strefy Aglomeracja Łódzka (Zgierz oraz Aleksandrów Łódzki), b) pozostała część powiatu wchodząca w skład Strefy Łódzkiej. Na terenie powiatu w latach 2015-2017 stwierdzono występowanie obszarów przekroczeń dopuszczalnych i docelowych poziomów substancji w powietrzu określonych wg kryteriów dla ochrony zdrowia.

Na podstawie matematycznego modelowania jakości powietrza określono występowanie obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ (rok) w następujących gminach: Aleksandrów Łódzki (gmina miejsko-wiejska), Aleksandrów Łódzki (obszar wiejski), Głowno (gmina miejska), Głowno (gmina wiejska), Ozorków (gmina miejska), Ozorków (gmina wiejska), Parzęczew (gmina wiejska), Stryków (gmina miejsko-wiejska), Stryków (miasto), Zgierz (gmina miejska), Zgierz (gmina wiejska).

Obszar przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ (24-godziny) wystąpił natomiast w gminach: Aleksandrów Łódzki (gmina wiejsko-miejska), Aleksandrów Łódzki (miasto), Głowno (gmina miejska), Ozorków (gmina miejska), Ozorków (gmina wiejska), Parzęczew (gmina wiejska), Stryków (obszar wiejski), Stryków (miasto), Zgierz (gmina wiejska), Zgierz (gmina miejska).

Obszar przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} (rok) wystąpił w gminach: Aleksandrów Łódzki (gmina wiejsko-miejska), Aleksandrów Łódzki

(miasto), Głowno (gmina miejska), Ozorków (gmina miejska), Zgierz (gmina wiejska), Zgierz (gmina miejska).

Według kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin, na podstawie obliczeń z użyciem matematycznego modelowania jakości powietrza nie stwierdzono występowania na terenie powiatu zgierskiego przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu. Na obszarach miast wchodzących w skład Aglomeracji Łódzkiej nie dokonuje się oceny jakości powietrza wg kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin.

• **SUROWCE NATURALNE**

Na obszarze powiatu zgierskiego występują przede wszystkim pokłady węgla brunatnego oraz cechsztyński wysad solny okolic Rogóżna. W zapadliskowej niecce czapy wysadu zostały osadzone utwory trzeciorzędowe - formacja brunatno węglowa. Występuje ona w postaci dwóch pokładów węgla brunatnego przedzielonych grubą serią piasków. Dolny pokład ma średnią miąższość od 17 do 20 m i charakteryzuje się dużym zasoleniem oraz znaczną zawartością siarki. Natomiast górny pokład zbudowany jest z węgla miękkiego, ziemistego z wkładkami lignitów, a jego miąższość sięga od 10 do 16 m. Zasoby węgla brunatnego w Rogóżnie szacowane są na 550 mln ton.

Z kolei wysad solny Rogóżna powstał w wyniku sedymentacji, jaka miała miejsce w basenach morza cechsztyńskiego i przebija się przez rozległe utwory mezozoiczne, a na nim zalegają transgresyjne utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe. Pod względem jakościowym sól kamienna złoża przedstawia surowiec o zawartości średnio ok. 99% NaCl, natomiast zasoby w strefie do 1000 m głębokości oszacowano na ok. 8,6 mln ton.

Zasoby węgla i soli w rejonie Rogóżna nie nadają się do eksploatacji, ponieważ pokłady węgla charakteryzują się zbyt małą miąższością oraz dużym zasiarczeniem i zasoleniem. Ponadto eksploatacja spowodowałaby powstanie głębokiego leja depresyjnego oraz zasolenie wód wgłębnych pitnych i wód powierzchniowych oraz gleb.

W powiecie zgierskim w rejonie Rogóżna występują trzy zbiorniki mineralnych wód termalnych o dużych walorach balneologicznych:

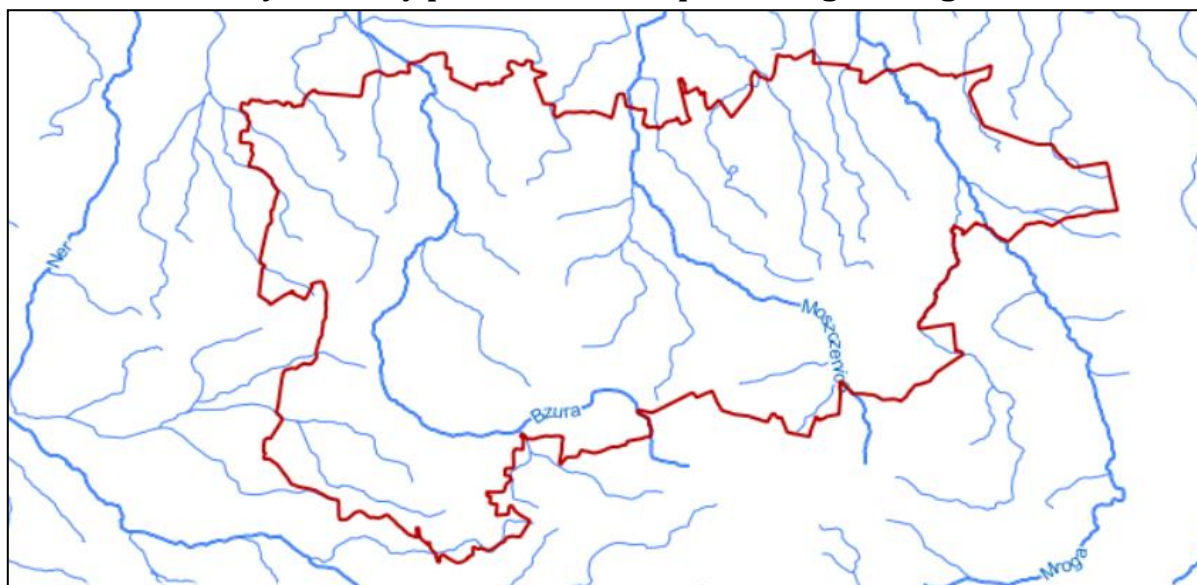
- nadkładowy zbiornik wodonośny - wody zwykłe słodkie pitne, ogólna mineralizacja wynosi ok. 100 mg/l,
- międzypokładowy zbiornik wodonośny - wody te mają zwiększoną zawartość chlorków, siarczanów, wapnia i magnezu, ogólna mineralizacja waha się od 150 mg/l do 10 300 mg/l,
- podwęglowy zbiornik wodonośny - ogólna mineralizacja waha się od 5 000 mg/l do ponad 10 000 mg/l (max. 30 000 mg/l). Biorąc po uwagę skład chemiczny, wody te zaliczamy do wód chlorkowo - siarczanowo - wapniowych oraz chlorkowo - siarczanowo - wodorowęglanowo - sodowo - potasowych, a ich temperatura wynosi 13°C-17°C.

Ponadto zasoby wód termalnych występują również w okolicach Ozorkowa i są to artezyjskie i subartezyjskie wody kredowe o temperaturze 23°C-26°C.

Poza powyżej wymienionymi zasobami surowcowymi, na obszarze powiatu zgierskiego powszechnie występują złoża surowców mineralnych (kruszywa naturalne, takie jak piaski i żwiry) oraz złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej.

- **WODY POWIERZCHNIOWE**

Rys. 2 Wody powierzchniowe powiatu zgierskiego

Źródło: <https://zgierski.e-mapa.net/>

Sieć rzeczna powiatu zgierskiego wykształciła się w okresie po wycofaniu się lądolodu warciańskiego (interglacja eemska), kiedy panował wilgotny klimat i rzeki zwiększyły swój potencjał erozyjny. Skutkiem tego rzeki wcięły się w południowej, wysoczyznowej części, a następnie osadziły wyerodowany materiał na płaskich równinach w części północnej. Obszar położony w części południowo zachodniej powiatu stanowi strefę źródłową dla wielu cieków będących dopływami Bzury (Ciosenka, Dzierżazna (Malina), ciek bez nazwy będący dopływem Czarniawki, ciek bez nazwy będący dopływem Moszczenicy).

W części zachodniej powiatu zgierskiego przebiega główny dział wodny między zlewniami Wisły i Odry. Wody ze skrajnej, zachodniej części powiatu odpływają do rzek Gnida i Bełdówka, które są dopływami Neru, natomiast wody z pozostałego terenu powiatu spływają do Bzury i jej dopływów.

Ogólna długość rzek na terenie powiatu wynosi 217 696 m, z czego 104 702 m została uregulowana. Główne ciek-rzeki przepływające przez powiat zgierski to: Bełdówka, Brzuśnia, Bzura, Czarniawka, Dzierżazna, Gnida, Kanał Sierpów, Kucinka, Linda, Malina, Moszczenica, Mroga, Mrożyca, Struga Domaradzka, Zian Gnida, Zimna Woda.

W powiecie zgierskim jest około 30 dużych zbiorników wodnych, jak również szereg mniejszych zbiorników, tj. o powierzchni mniejszej niż 1 ha. Zbiorniki znajdujące się w powiecie zgierskim zajmują powierzchnię 444 ha. Trzy zbiorniki mają charakter typowo retencyjny, natomiast pozostałe to zbiorniki wodne o różnym przeznaczeniu (funkcja rekreacyjna, energetyczna, stawy rybne, stawy młyńskie). Zbiorniki wodne odgrywają znaczną rolę w zwiększaniu zasobów wodnych danego obszaru. Stanowią źródło zasilania wód podziemnych, regulują stosunki wodne w zlewni, są zabezpieczeniem w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych (powódź, susza), a ponadto podnoszą atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną wielu miejscowości.

Tabela 2 Stan jednolitych części wód powierzchniowych w powiecie zgierskim w latach 2011-2017

	2011-2016	2017
STAN EKOLOGICZNY	- <u>umiarkowany</u> dla JCWP: Gnida do Kanału Łęka-Dobrogosty, Bełdówka, Struga, Lubczyna, Mroga od Mrożycy do ujścia, Mrożycy, Mroga od źródeł do Mrożycy bez Mrożycy, Moszczenica od źródeł do dopływu z Besiekierza - <u>słaby</u> dla JCWP: Bzura od Starówki do Kanału Tumskiego, Malina, Bobrówka, Bzura od źródeł do Starówki	<u>umiarkowany</u> dla JCWP: Lubczyna
STAN CHEMICZNY	- <u>dobry</u> dla JCWP: Bobrówka - <u>poniżej dobrego</u> dla JCWP: Gnida do Kanału Łęka-Dobrogosty, Bzura od źródeł do Starówki, Bzura od Starówki do Kanału Tumskiego, Struga, Mroga od Mrożycy do ujścia, Malina, Ner od Zalewki do Dopływu spod Łęzek	<u>poniżej dobrego</u> dla JCWP: Gnida do Kanału Łęka-Dobrogosty, Bzura od źródeł do Starówki, Bzura od Starówki do Kanału Tumskiego, Struga, Mroga od Mrożycy do ujścia, Malina
STAN JCWP	<u>zły stan</u> dla JCWP: Gnida do Kanału Łęka-Dobrogosty, Bełdówka, Struga, Lubczyna, Mroga od Mrożycy do ujścia, Mrożycy, Mroga od źródeł do Mrożycy bez Mrożycy, Moszczenica od źródeł do dopływu z Besiekierza, Bzura od Starówki do Kanału Tumskiego, Malina, Bobrówka, Bzura od źródeł do Starówki, Domaradzka Struga, Ner od zalewki do Dopływu spod Łęzek	<u>zły stan</u> dla JCWP: Gnida do Kanału Łęka-Dobrogosty, Struga, Lubczyna, Mroga od Mrożycy do ujścia, Bzura od Starówki do Kanału Tumskiego, Malina, Bzura od źródeł do Starówki

• **WODY PODZIEMNE**

Jednolite części wód podziemnych obejmują wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Na terenie powiatu zgierskiego systemy wodonośne budowane są przez utwory wodonośne wypełnione wodami podziemnymi wiekowo przynależnymi do mezozoiku (wody jurajskie i kredowe) oraz kenozoiku (wody trzeciorzędowe i czwartorzędowe). Na obszarze powiatu znajdują się fragmenty trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- jurajsko – szczelinowo – krasowy - w środkowej części powiatu,
- kredowo – szczelinowy i szczelinowo – porowy - w zachodniej części powiatu,
- czwartorzędowo – porowy - we wschodniej części powiatu.

Zbiornik kredowy objęty został strefą najwyższej ochrony, natomiast zbiornik czwartorzędowy – strefą wysokiej ochrony. Teren powiatu znajduje się w obrębie jednego z czterech występujących na terenie województwa okręgów wód geotermalnych – okręgu szczecińsko-łódzkiego.

Obszar powiatu zawiera się w dwóch jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd). Pierwsza część (JCWPd nr 72) położona jest w regionie wodnym Warty i Środkowej Wisły, a jej powierzchnia wynosi 1 831 km². Na obszarze JCWPd nr 72 wyróżnia się poziomy wodonośne czwartorzędu i kredy. Druga część (JCWPd nr 63) położona jest w regionie wodnym Środkowej Wisły przy granicy z regionem Środkowej Odry i ma powierzchnię 5352,1 km². Na obszarze jednostki wyróżniono poziomy wodonośne wód zwykłych w osadach czwartorzędu, neogenu (miocen), kredy górnej i dolnej oraz jury górnej i środkowej.

Zgodnie z monitoringiem regionalnym, ujętym w Raporcie o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2016 r. wody podziemne w powiecie zgierskim są wodami bardzo dobrej jakości (klasa I) dla punktów pomiarowych: Zgierz (ppk 145), Grotniki (ppk 150), Popów (ppk 173) oraz dobrej jakości (klasa II) dla punktów pomiarowych: Ozorków (ppk 147), Głowno (ppk 149), Stryków (ppk 151), Niesułków Kolonia (ppk 152). W 2017 r. natomiast dokonano poboru próby tylko dla jednego punktu pomiarowego powiatu nr 148 Rąbień, w którym wykonane badania pozwoliły na zaklasyfikowanie wód podziemnych jako dobrej jakości (klasa II).

• **FORMY OCHRONY PRZYRODY**

Na terenie powiatu zgierskiego obszary chronione stanowią około 19% powierzchni powiatu. Wyznaczono tu następujące formy ochrony przyrody:

- Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich (powierzchnia całkowita: 13 767 ha, powierzchnia na obszarze powiatu zgierskiego: 2 989,4 ha) – utworzony w celu ochrony unikatowego w Polsce środkowej krajobrazu wyżynnego uformowanego na obszarze między Łodzią, Brzezunami i Strykowem. Do najcenniejszych walorów parku należy wyjątkowo bogata rzeźba terenu, podlegająca nadal żywym procesom geomorfologicznym, niezwykle cenne są również fragmenty naturalnej szaty roślinnej, związanej zwłaszcza z licznymi źródłiskami i strumieniami oraz interesująca fauna.
- rezerwat przyrody „Ciosny” (pow. 2,37 ha) – rezerwat florystyczny utworzony w celu ochrony naturalnego skupiska okazałych jałowców pospolitych rosnących na wydmach śródlądowych;
- rezerwat przyrody „Dąbrowa Grotnicka” (pow. 100,47 ha) – rezerwat leśny utworzony w celu ochrony zespołu dąbrowy świetlistej oraz wielu stanowisk roślin ciepłolubnych i chronionych;
- rezerwat przyrody „Grądy nad Moszczenicą” (pow. 42,14 ha) – rezerwat leśny, mający na celu ochronę różnorodności zbiorowisk leśnych z przewagą grądów i bogatą florą wczesnowiosenną rozwijającą się w harmonii z warunkami geomorfologicznymi;
- rezerwat przyrody „Struga Dobieszkowska” (pow. 37,65 ha) – rezerwat leśny, chroniący naturalny krajobraz strumienia śródleśnego z interesującymi formami morfologicznymi oraz dobrze wykształcone zbiorowiska leśne, głównie łąkowe i grądowe;
- rezerwat przyrody „Torfowisko Rąbień” (pow. 42,43 ha) – rezerwat torfowiskowy, utworzony w celu ochrony torfowiska wysokiego ze zróżnicowaną roślinnością;
- rezerwat przyrody „Grądy nad Lindą” (pow. 55,83 ha) – rezerwat leśny chroniący meandrującą rzekę Linda z dopływem, kompleksem źródeł oraz grądy i łągi jesionowo-olszowe;
- rezerwat przyrody „Zabrzeźnia” (pow. 27,62 ha) – rezerwat leśny, utworzony w celu ochrony grądu z udziałem jodły przy północnej granicy jej zasięgu;
- Obszar Natura 2000 „Słone Łąki w Pełczyskach” (pow. 35 ha) - trzeci w środkowej Polsce obszar, na którym zachowały się zbiorowiska typowe dla śródlądowych solnisk z rzędu *Glauco-Puccinellietalia*. Solniska w miejscowości Pełczyska są jedynym w regionie łódzkim obszarem, na którym zachowały się zbiorowiska typowe dla słonych łąk w stanie zbliżonym do tego, w jakim znajdowały się na tym obszarze kilkadziesiąt lat temu. Pomiedzy roślinnością słonolubną i innymi komponentami ekosystemu

(owady, grzyby) tworzą się specyficzne powiązania troficzne i rozwojowe. Jest to również miejsce gniazdowania i lęgu wielu gatunków ptaków.

- Obszar Natura 2000 „Dąbrowa Grotnicka” (pow. 101,5 ha) – obszar w całości porośnięty liściastymi lasami - grądem środkowoeuropejskim oraz świetlistą dąbrową, która zajmuje aż 60% powierzchni obszaru. Jest to największa dąbrowa świetlista w województwie łódzkim. W drzewostanie dominują dęby i sosny, których wiek nierzadko przekracza 100-120 lat. Występuje tu 5 chronionych gatunków roślin, w tym cenny dzwonecznik wonny, którego populacja liczy ok. 10-25 osobników. Fauna reprezentowana jest m.in. przez żmiję zygzakowatą. Obszar położony jest wewnątrz dużego kompleksu "Lasów Grotnickich”.
- Obszar Natura 2000 „Grądy nad Lindą” (pow. 54,9 ha) - obszar dość zróżnicowany geomorfologicznie - obok pagórków żwirowych występują formy dolinne i nisze źródłiskowe. Południową granicę obszaru stanowi rzeka Linda. Dolina Lindy charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu i wynikającą z niej naturalną mozaiką fitocenoz. Drzewostany osiągają wiek do 145 lat, obecne są też przestoje dębowe w wieku 250 lat. Przy korytach cieków i w niszach źródłiskowych zachowały się dobrze wykształcone fitocenozy łągów i olsów źródłiskowych, w wyższych częściach doliny i na pagórkach żwirowych dominują siedliska grądu subkontynentalnego, natomiast w najwyższych partiach piaszczystych wzniesień stwierdzono sosnowo-dębowe bory mieszane. W granicach obszaru znalazł się również zabagniony obszar wysiękowy porośnięty przez zapust z olszą czarną - inicjalne stadium olsu oraz fitocenozy nieleśne z elementami torfowisk niskich i szuwarów. Jest reprezentacją dla szaty roślinnej źródlisk typowych dla strefy krawędziowej Wzniesień Łódzkich, uzupełnia również sieć obiektów chroniących fitocenozy grądowe. Oba wspomniane typy siedlisk reprezentowane są w omawianym obszarze przez płyty zróżnicowane ekologiczne. Występują typowe łągi przystrumykowe i olsy źródłiskowe oraz grądy niskie, typowe i płyty grądów wysokich z udziałem gatunków ciepłolubnych.
- Obszar Natura 2000 „Silne Błota” (pow. 67,4 ha) – obszar obejmuje zbiornik wodny o powierzchni ok. 21 ha powstały w skutek eksploatacji torfu w XIX w. oraz w czasie II wojny światowej. Niegdyś bezodpływowy, po zabiegach melioracyjnych w latach 70. odwadniany do strugi Malinki. Powierzchnia otwartego lustra wody stanowi nie więcej niż 30% całej powierzchni. Pozostałą część porasta głównie szuwar szerokopątkowy, wąskopątkowy, trzinowy oraz turzycowiska – przede wszystkim zespoły turzycy błotnej, zaostrej i pęcherzykowatej. Niewielki fragment zajmuje ols porzeczkowy. Otoczenie obszaru stanowi - od północnej strony, bór sosnowy porastający kompleks wydm śródlądowych, od południowej zaś grunty wsi Kwilno - niegdyś łąki i pastwiska, dziś głównie nieużytki. Jest to ważne w regionie

miejsce godowania i żerowania płazów z 9 gatunków. Licznie występuje tu m.in. traszka grzebieniasta i kumak nizinny. Dla obydwu gatunków jest jednym z cenniejszych stanowisk w okolicach Łodzi.

- Obszar Natura 2000 „Szczypiorniak i Kowaliki” (pow. 28,5 ha) - nazwa ostoi Szczypiorniak Kowaliki pochodzi od nazwy dwóch zbiorników będących głównym składowym ostoi. Są to zbiorniki o silnie rozwiniętej strefie brzegowej oraz szerokim pasie trzcinowisk, zajmują powierzchnię około 10 ha, zasilane są bezimiennym ciekim oraz spływami powierzchniowymi. Zbiorniki położone są w lasach (bagiennych i wilgotnych), które stanowią bogatą mozaikę siedlisk. Od zachodniej strony, brzeg zbiorników stanowi pasmo żwirowisk i piaszczystych pagórków, mających swoją genezę w epoce lodowcowej.
- 252 pomniki przyrody;
- użytki ekologiczne (8 zbiorników wodnych i 25 terenów podmokłych), mające na celu objęcie ochroną naturalnych swoistych zespołów przyrodniczych, charakterystycznych dla terenów podmokłych i okresowo zalewanych oraz ochronę miejsc i bytowania ptactwa wodnego i błotnego;
- 13 zabytkowych parków wiejskich.

• **OBIEKTY ZABYTKOWE**

W powiecie zgierskim obiekty zabytkowe zlokalizowane są w następujących gminach:

- Aleksandrów Łódzki: Cmentarz ewangelicko-augsburski (II poł. XIX w.); Cmentarz żydowski (1822 r.); dom drewniany (połowa XIX w., lata 20. XX w.); Jatki miejskie (ok. 1824 r.); Ratusz (ok. 1824 r.); Kościół w zespole kościoła ewangelickiego, ob. rzymsko-katolickiego pw. św. Stanisława Kostki (1828 r.); Plebania w zespole kościoła ewangelickiego, ob. rzymsko-katolickiego pw. św. Stanisława Kostki; układ urbanistyczny Rynku (1815 r.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (1840 r.); Cmentarz rzymsko-katolicki (1820 r.); Dwór w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym (koniec XIX w.); Gorzelnia w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym (1906 r.); Zespół dworsko-parkowo-folwarczny (koniec XIX w.); Kościół pw. Wszystkich Świętych w zespole kościoła parafialnego (lata 1894-1897); Park w zespole dworskim (XIX w.); Cmentarz rzymsko-katolicki (ok. 1850 r.); Kaplica cmentarna pw. Przemienienia Pańskiego (tzw. Kaplica Wężyków) w zespole cmentarnym (1854 r.); Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego pw. Wszystkich Świętych (1897 r.); Oficyna w zespole dworskim (połowa XIX w.); dwór w zespole dworskim (1844 r.); Park w zespole dworskim (XVII-XIX w.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (I poł. XX w.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (II poł. XIX w.); Cmentarz ewangelicki (II poł. XIX w.); Park w zespole dworsko-parkowy (połowa XIX w.); Dwór w zespole dworsko-parkowym (połowa XIX w.); Zespół

dworsko-parkowy (XIX w.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (II poł. XIX w.); Cmentarz ewangelicki (II poł. XIX w.);

➤ Główno: Młyn(pocz. XX w.); Dom drewniany (lata 20. XX w.); młyn drewn. (pocz. XX w.); Stodoła (ok. 1930 r.); Dwór z oficyną w zespole dworskim (połowa XIX w.); Park podworski w zespole dworskim (połowa XIX w.); Park w zespole dworskim (XVII-XVIII w.); Dwór w zespole dworskim (II poł. XIX w.); Oficyna w zespole dworskim (ok. 1925 r.); Zespół folwarczny; Willa letniskowa (lata 20. XX w.); Dom mieszkalny dla pracowników kolei (ok. 1903 r.); Oficyna dworska – Rządcówka (koniec XIX w.); Dom mieszkalny dla pracowników kolei (ok. 1903 r.); Pensjonat (lata 20. XX w.); Dworzec kolejowy (ok. 1903 r.); Dom ludowy (1910 r.); Willa (lata 20. XX w.); Młyn motorowy "Piła" (pocz. XX w.); Pensjonat (lata 20. XX w.); Willa (lata 20. XX w.); Szkoła podstawowa nr 1 (1930 r.); Kościół parafialny pw. Św. Barbary (lata 1930-1933); Zespół fabryczny Spółki Akcyjnej Norblin, Bracia B. i T. Werner (koniec XIX w., lata 20. XX w., lata 50 XX w.); Kamienica (początek XX w.); Willa letniskowa (lata 20. XX w.); Willa letniskowa (lata 20. XX w.); Dom mieszkalny (przełom XIX i XX w.); Młyn motorowy (dawniej F. Stępniewskiego) (ok. 1915 r.); Fabryka maszyn młyńskich (od 1939 Zakład ślusarsko-mechaniczny F. Stępniewski) (I ćw. XIX w.); Willa letniskowa (lata 20. XX w.); Willa letniskowa (lata 20. XX w.); Willa letniskowa (lata 20. XX w.); Willa letniskowa Walerego Kasprowicza (1926 r.); Park wiejski (połowa XIX w.); Dom drewniany (lata 1920-1930); Dzwonnica drewniana w zespole kościoła parafialnego pw. śś. Wojciecha, Stanisława, Klemensa i Katarzyny (XVI w.); Kościół drewniany w zespole kościoła parafialnego pw. śś. Wojciecha, Stanisława, Klemensa i Katarzyny (XVI w., rozbudowa 1866-1879, ok. 1890 r.); budynek drewniany szkoły (ob. Łowicka Izba Ludowa) (1849 r.); Cmentarz rzymsko-katolicki (XVII w.); Młyn (l. 20 XX w.); Dom drewniany (ok. 1920 r.); Dwór murowany w zespole dworskim (1922 r.); Zespół dworsko-parkowo-folwarczny (pocz. XX w., l. 20 XX w.); Park w zespole dworskim (1922 r.); Brama wjazdowa na teren folwarku (pocz. XX w.); Budynek magazynowy (spichlerz) w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym (pocz. XX w.); Budynek gospodarczy, ob. garaż, w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym (pocz. XX w.); Kapliczka w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym (pocz. XX w.); Czworak w zespole dworsko-parkowo-folwarcznym (pocz. XX w.); Młyn murowany (lata 20. XX w.); Dom drewniany (lata 1920-1930); Dom drewniany (początek XX w.); Dom drewniany (początek XX w.); Dom (chałupa) (pocz. XX w.); Młyn "Sopel" (l. 20 XX w.); Spichlerz (1846 r.)

➤ Ozorków: Zespół folwarczny (VI ćw. XIX w.); Cmentarz ewangelicki (II poł. XIX w.); Park przyfabryczny (koniec XIX w.); Park podworski (początek XX w.); Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki (ok. 1880 r.); Park podworski (połowa XIX w.); Kaplica cmentarna pw. św. Marcina (1886 r.); Kościół drewniany parafialny rzymsko-katolicki pw. Bożego Ciała (koniec XVI w., kaplica 1886 r.); Dom murowany (I poł. XIX w.); Dawny dwór Scheiblerów (II ćw. XIX w.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (1807 r.); Cmentarz żydowski (XIX w.); Dom murowany (II ćw. XIX w.);

Wodociągowa wieża ciśnień - kolejowa (ok. 1928 r.); Motarnia bawełny w zespole fabryczno-rezydencjonalnym (II ćw. XIX w.); Dom murowany (połowa XIX w.); Oficyna pałacu w zespole fabryczno-rezydencjonalnym Schloesserów (II ćw. XIX w.); Pałac w zespole fabryczno-rezydencjonalnym Schloesserów (II ćw. XIX w.); Dom murowany (połowa XIX w.); Dom murowany (II ćw. XIX w.); Stajnia murowana w zespole fabryki włókienniczej ZPB "Morfeo" (ok. 1885 r.); Oficyna pałacu H. W. Schloessera (ok. 1885 r.); Pałac H. W. Schloessera (lata 50. XIX w.); Dom murowany w zespole fabryki włókienniczej ZPB "Morfeo" (ok. 1885 r., nadbudowa po 1960 r.); Pałac murowany H.W. Schloessera (lata 50. XIX w.); Dom murowany w zespole fabryki włókienniczej ZPB "Morfeo" (lata 90. XIX w.); Dom murowany (I poł. XIX w.); Dom murowany (I poł. XIX w.); Kościół parafialny rzymsko-katolicki pw. św. Józefa (lata 1652-1654, rozbudowa 1885 r., 1934 r.); Dom murowany (II ćw. XIX w.); Dom murowany (II ćw. XIX w.); Dom murowany narożny (II ćw. XIX w.); Dom murowany (połowa XIX w.); Dom murowany (połowa XIX w.); Dom murowany (I poł. XIX w.); Cmentarz rzymsko-katolicki pw. św. Wincentego (lata 20. XX w.); Oranżeria w zespole dawnego dworu Scheiblerów (ok. 1900 r.); Stajnia w zespole dawnego dworu Scheiblerów (ok. 1900 r.); Oficyna w zespole dawnego dworu Scheiblerów (II ćw. XIX w.); Dom murowany (ok. 1825 r.); Dom murowany (połowa XIX w.); Dom murowany (połowa XIX w.); Dom murowany (połowa XIX w.); Dom murowany (połowa XIX w.); Dom drewniany (III ćw. XIX w.); Dom murowany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (połowa XIX w.); Dom murowany (połowa XIX w.); Dzwonnica w zespole kościoła ewangelickiego pw. Dwunastu Apostołów Jezusa Chrystusa (1842 r.); Kościół w zespole kościoła ewangelickiego pw. Dwunastu Apostołów Jezusa Chrystusa (św. Tadeusza?) (1842 r.); Plebania w zespole kościoła ewangelickiego pw. Dwunastu Apostołów Jezusa Chrystusa (1842 r., rozbudowa kon. XIX w.); Cmentarz rzymsko-katolicki pw. św. Józefa tzw. Stary (II poł. XVII w.); Młyn wodny (po 1909 r.); Zagroda młynarska (dom, stodoła, budynek inwentarski) (pocz. XX w.); Przestrzenny układ komunikacyjny Krośniewickiej Kolei Dojazdowej (lata 1914-1915); Budynek dworca Sierpów Wąskotorowy Krośniewickiej Kolei Dojazdowej (lata 20. XX w.); Park podworski; Dwór murowany (1843 r.); Oficyna dworska w zespole oficyny i parku (początek XIX w.); Park podworski w zespole oficyny i parku (I ćw. XIX w.); Cmentarz rzymsko-katolicki pw. św. Wojciecha (ok. 1800); Cmentarz wojenny z okresu II wojny światowej (1939 r.); Wiatrak drewniany (XIX w.); Dom (I ćw. XX w.); Kościół par. p.w. św. Wawrzyńca (1903 - 1909 r.); Park podworski (początek XIX w., przekształcenia WW x.); Dwór murowany (ok. 1825 r., przebudowa ok. 1917 r.);

➤ Parzęczew: Kościół drewniany parafialny pw. św. Jakuba Apostoła (początek XVIII w., rozbudowa 1882 r.); Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki (ok. 1800 r.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (ok. 1850 r.); Kościół drewniany cmentarny pw. św. Rocha (początek XVI w.); Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (lata 1802-1804, rozbudowa 1896-1898, 1945 r.); Cmentarz rzymsko-katolicki pw. św. Rocha (XVII w.); Młyn zbożowy motorowy (ok. 1920 r., odbudowa

1935 r.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (ok. 1850 r.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (ok. 1850 r.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (ok. 1935 r.);

➤ Stryków: Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki (II poł. XIX w.); Pałac rodziny Rzewuskich w zespole pałacowym (1924 r.); Zespół forlwarczny (przełom XIX i XX w.); Park w zespole pałacowym (początek XVIII w.); Dzwonnica drewniana w zespole kościoła parafialnego pw. Św. Augustyna (XVIII w.); Kościół w zespole kościoła parafialnego pw. św. Augustyna (przełom XV i XVI w., rozbudowa 1898-1901); Lamus drewniany w zespole kościoła parafialnego pw. Św. Augustyna (II poł. XVIII w.); Park podworski (II poł. XIX w.); Młyn wodny (koniec XIX w.); Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki (I poł. XIX w.); Cmentarz mariawicki (początek XX w.); Kościół rzym.-kat. p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Doroty (kon. XIX w. - 1905 r.); Plebania kościoła rzym.-kat. p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Doroty (pocz. XX w.); Dzwonnica kościoła rzym.-kat. p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Doroty (1905 r.); Kościół mariawicki p.w. św. Jana Chrzciciela (lata 1907 - 1908); Dzwonnica drewniana w zespole kościoła parafialnego pw. Św. Szczepana (1752 r.); Kościół w zespole kościoła parafialnego pw. św. Szczepana (1752 r., rozbudowa 1892 r., 1908 r.); Cmentarz rzymsko-katolicki (połowa XVIII w.); Plebania przy kościele mariawickim (początek XX w.); Kościół mariawicki pw. Matki Boskiej Szkaplerznej i św. Wojciecha (początek XX w.); Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej (lata 1914-1918); Kościół parafialny rzymsko-katolicki pw. św. Wojciecha (III ćw. XIX w., rozbudowa 1903 r.); Cmentarz mariawicki (XX w.); Cmentarz rzymsko-katolicki (II poł. XIX w.); Dzwonnica przy kościele rzym.-kat. par. p.w. św. Wojciecha (XVIII w.); Oficyna dworska (kon. XIX w.); Park podworski (kon. XIX w.); Budynek dworca kolejowego (1 ćw. XX w.); Cmentarz rzymsko-katolicki (II poł. XIX w.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (1918 r.); Cmentarz mariawicki starokatolicki (1907 r.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Młyn elektryczny (pocz. XX w.); Kościół parafialny rzymsko-katolicki pw. św. Marcina (lata 1907-1914); Kościół mariawitów pw. św. Anny (1907 r.); Dom (kon. XIX w.); Dom parafialny mariawicki przy kościele p.w. św. Anny i św. Marcina (1908 r.); Ratusz miejski, ob. szkoła (lata 20. XX w.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (1887 r.); Dom (1922 r.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (II poł. XIX w.); Oficyna pałacowa w zespole folwarcznym (IV ćw. XIX w.); Obora I i obora II w zespole folwarcznym (IV ćw. XIX w.); Pałac Teodora Endera (lata 1938-39); Park pałacowy (pocz. XX w.);

➤ Zgierz: Dwór murowany (początek XX w.); Dom drewniany (lata 70. XIX w.); Cmentarz rzymsko-katolicki (1928 r.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (1850 r.); Kościół parafialny rzymsko-katolicki pw. śś. Piotra i Pawła Apostołów (XVIII w., rozebrany 1939 r.); Dzwonnica przy kościele pw. śś. Piotra i Pawła Apostołów (XVIII w.); Cmentarz ewangelicki (ok. 1915 r.); Park podworski (I ćw. XX w.); Dwór murowany (1926 r.); Kościół parafialny rzymsko-katolicki pw. Wszystkich Świętych (1717 r.); Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki (ok. 1800 r.); Dzwonnica przy kościele parafialnym pw. Wszystkich Świętych (I ćw. XVIII w.); Cmentarz ewangelicki (1850 r.); Park podworski (przełom XVII i XVIII w.); Cmentarz rzymsko-

katolicki pw. św. Józefa (1953 r.); Dwór murowany (połowa XIX w.); Park dworski (połowa XIX w.); Cmentarz ewangelicki (II poł. XIX w.); Kuźnia (początek XIX w., przebudowa II poł. XIX w.); Park dworski (IV ćw. XIX w.); Cmentarz wojenny z 1939 r. (1939 r.); Spichlerz w zespole folwarcznym (ok. 1870 r.); Browar w zespole folwarcznym (ok. 1870 r.); Zespół folwarczy (ok. 1870 r.); Oficyna dworska (koniec XIX w.); Dwór murowany (XIX w.); Cmentarz ewangelicki (ok. 1850 r.); Cmentarz ewangelicki (II poł. XIX w.); Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki (ok. 1800 r.); Cmentarz ewangelicko-augsburski (ok. 1850 r.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom murowany (ok. 1830 r.); Układ urbanistyczny ul. 1-go Maja; Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (I poł. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (I poł. XIX w.); Dawne Żeńskie Seminarium Nauczycielskie im. S. Żeromskiego (1919 r., rozbudowa 1924 r.); Dom drewniany (I poł. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom murowany (II poł. XIX w.); Cmentarz żydowski (1844 r.); Cmentarz mariawicki pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy (lata 1906-1907); Dom murowany (ok. 1820-1830); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (ok. 1830 r.); Dom murowany tzw. Pod lwami (1827 r.); Dom murowany (II ćw. XIX w.); Dom murowany (ok. 1820-1830); Dom murowany (połowa XIX w.); Dawna szkoła ewangelicka (lata 1820-1830); Dom murowany (II poł. XIX w.); Budynek młyna motorowego (pocz. XX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Układ urbanistyczny ul. Długiej; Dom drewniany (ok. 1830 r.); Dom drewniany (ok. 1830 r.); Dom drewniany (ok. 1830 r.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Kościół farny rzymsko-katolicki pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej (1910 r., lata 1920-1924); Wodna wieża ciśnień przy dworcu kolejowym (ok. 1904 r.); Wodna wieża ciśnień w zespole dawnego Towarzystwa Akcyjnego Fabryki Barwników Anilinowych i Przetworów Chemicznych (początek XX w.); Cmentarz komunalny (1988 r.); Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej (1915 r.); Dom murowany (ok. 1820-1830); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Miejski Zakład Kąpielowy (lata 1924-1929); Dom drewniany (I poł. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany, częściowo murowany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (I poł. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom murowany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (I poł. XIX w.); Dom drewniany, częściowo murowany (I poł. XIX w.); Dom drewniany, częściowo murowany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany, częściowo murowany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany, częściowo murowany (I poł. XIX w.); Dom drewniany, częściowo murowany (I poł. XIX w.); Miejsce egzekucji z okresu II wojny światowej (MPN); Cmentarz wojenny żołnierzy radzieckich z 1945 r. (1945 r.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom murowany (połowa XIX w.); Dom drewniany (ok. 1830 r.); Układ urbanistyczny Nowego Rynku, ob. Placu Kilińskiego; Dom murowany (II ćw. XIX w.);

Dom drewniany, częściowo murowany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany, częściowo murowany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany, częściowo murowany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (ok. 1830 r.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom murowany (ok. 1830 r.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany, częściowo murowany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (I poł. XIX w.); Cmentarz rzymskokatolicki pw. śś. Józefa i Wincentego (1821); Cmentarz ewangelicko-augsburski pw. Opatrzności Bożej (1824 r.); Cmentarz Kościoła Chrześcijan Babtystów (lata 1905-1907); Dom murowany (I poł. XIX w.); Budynek biura głównego dawnego Towarzystwa Akcyjnego Fabryki Barwników Anilinowych i Przetworów Chemicznych (1910 r.); Dom drewniany, częściowo murowany (połowa XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.); Dom drewniany (II ćw. XIX w.).

6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Znaczną część powierzchni powiatu zgierskiego (19%) zajmują obszary chronione, w tym park krajobrazowy, rezerваты przyrody, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz zabytkowe parki wiejskie, w związku z czym bardzo istotna jest ochrona środowiska przyrodniczego w całym powiecie, a wszystkie planowane w Strategii przedsięwzięcia będą prowadzone z poszanowaniem wszystkich jego elementów.

Najistotniejszym problemem ochrony środowiska w powiecie zgierskim, z punktu widzenia przedmiotowej Strategii, jest zwiększająca się na przestrzeni ostatnich lat emisja liniowa spalin i pyłu PM10, co wpływa na pogarszanie się jakości powietrza. Przedmiotowa emisja związana jest z rozbudowaną infrastrukturą drogową, obejmującą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. W ostatnich latach dokonano znaczących zmian w układzie drogowym na terenie powiatu, przede wszystkim ze względu na budowę autostrad. Emisja spalin i pyłów jest bezpośrednio związana ze stanem technicznym dróg. Duży ruch samochodowy, zarówno związany z transportem osobowym, jak i z transportem ciężarowym, po złej jakości nawierzchni zmniejsza płynność przemieszczania się pojazdów, a w konsekwencji w sposób znaczący przyczynia się do pogorszenia jakości powietrza w powiecie. Poruszanie się samochodów po zniszczonej nawierzchni jest również przyczyną kolejnego problemu w regionie, jakim jest znaczny poziom hałasu.

Redukcja hałasu oraz emisji spalin i pyłów jest możliwa dzięki planowanej rozbudowie i modernizacji infrastruktury drogowej. Wśród działań, które również związane są z transportem i w znaczący sposób wpłyną na zmniejszenie jego

negatywnego oddziaływania na jakość powietrza, są planowane działania z zakresu wspierania rozwoju sieci kolejowej i koordynację połączeń różnymi środkami transportu. Dobrze skomunikowana sieć transportu zbiorowego stanie się alternatywą dla mieszkańców powiatu, którzy dotychczas poruszali się prywatnymi samochodami z uwagi na oszczędność czasu.

Do polepszenia jakości powietrza przyczynią się również działania związane z termomodernizacją oraz montażem odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu zgierskiego.

7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na zasoby, twory i składniki przyrody.

Oddziaływanie planowanych w ramach „Programu Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030” kierunków interwencji na poszczególne komponenty środowiska zostało przedstawione w postaci macierzy interakcji, stanowiącej załącznik do przedmiotowej prognozy. Oznaczenia zastosowane przy sporządzaniu macierzy zostały opisane w rozdziale, dotyczącym metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy. Ponadto poza analizą na podstawie samej macierzy interakcji, dokonano również analizy wpływu planowanych kierunków interwencji na cele ochrony przyrody wskazane w art. 2 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie z macierzą oddziaływań poszczególnych kierunków interwencji Strategii na środowisko, niektóre z nich nie oddziałują negatywnie na żaden z komponentów środowiska, a jedyne możliwe oddziaływanie będzie pozytywne. Dotyczy to zadań o charakterze nieinwestycyjnym, czyli takich, z którymi nie wiążą się jakiejkolwiek prace, polegające na budowie nowej lub przebudowie istniejącej infrastruktury. Zadania planowane do realizacji w ramach tych kierunków interwencji w żaden sposób nie będą wpływały negatywnie na środowisko, a zatem ich analiza w dalszej części przedmiotowej prognozy byłaby bezcelowa. Do takich kierunków interwencji należy zaliczyć:

- 1.1.1 Wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem;
- 1.1.3 Podnoszenie jakości kształcenia w szkołach, dla których Powiat jest organem prowadzącym;
- 1.1.4 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości;
- 1.2.3 Rozwój programów profilaktyki i diagnostyki zdrowotnej;
- 2.1.2 Wsparcie rozwoju sieci kolejowej i integracja transportu zbiorowego;

➤ 2.2.3 Promowanie wśród mieszkańców zachowań i postaw prośrodowiskowych.

Pozostałe planowane działania o charakterze inwestycyjnym przeanalizowano, biorąc pod uwagę ich wpływ na każdy z komponentów środowiska. W związku z tym, że Strategia jest dokumentem dotyczącym działań, które będą realizowane w powiecie przez kilka lat, na obecnym etapie wpisane do Strategii kierunki interwencji w przeważającej części dotyczą ogólnych działań z ewentualnymi przykładowymi zadaniami planowanymi do realizacji. Większość z tych zadań nie jest jeszcze sprecyzowana i są one na etapie wstępnego projektowania, gdzie określone zostaną zarówno lokalizacja, jak i szczegółowy zakres i rozmiar prac i wtedy dopiero będzie możliwe jednoznaczne określenie ich oddziaływania na środowisko.

- **Powierzchnia ziemi, gleba, wody powierzchniowe i podziemne**

Kierunki interwencji zaplanowane w Strategii nie powinny bezpośrednio wpływać na środowisko gruntowo-wodne, ponieważ wszystkie planowane zadania, jeżeli w ogóle będą w jakikolwiek sposób negatywnie oddziaływały na środowisko, będzie to oddziaływanie krótkotrwałe. Potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów i wód będzie ograniczało się jedynie do czasu, w którym będą prowadzone prace budowlane. Należy podkreślić, że wszystkie roboty budowlane, czy to związane z modernizacją i budową dróg i chodników, budową infrastruktury sportowej, czy też z termomodernizacją budynków, będą odbywały się z należytą starannością, ograniczając do niezbędnego minimum poziom pylenia i emisji spalin z maszyn i pojazdów. Prace budowlane w pobliżu czy też bezpośrednio przy korytach rzek, takie jak np. budowa i remont obiektów mostowych, będą prowadzone w taki sposób, aby w odpowiednio zabezpieczyć koryto rzeki przed zagruzowaniem i zanieczyszczeniem. W celu niedopuszczenia do skażenia środowiska gruntowego i wodnego substancjami ropopochodnymi, pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne wycieki olejów silnikowych, paliwa, itp.), tankowanie maszyn i urządzeń wykorzystywanych podczas prac budowlanych oraz ich serwisowanie i bieżące naprawy będą odbywać się na zabezpieczonym terenie. Ponadto, aby nie doszło do zanieczyszczenia gruntu i wód, wszelkie powstające odpady budowlane będą segregowane i krótkotrwale gromadzone w specjalnie wyznaczonych strefach o nieprzepuszczalnym podłożu, a następnie sukcesywnie wywożone na właściwe składowisko odpadów. Powyższe działania prewencyjne w konsekwencji przyczynią się również do zachowania dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego obszaru powiatu zgierskiego.

W części zachodniej powiatu zgierskiego przebiega główny dział wodny między zlewniami Wisły i Odry. Wody ze skrajnej, zachodniej części powiatu odpływają do rzek Gnida i Bełdówka, które są dopływami Neru (rzeka z dorzecza Odry, uchodząca do Warty), natomiast wody z pozostałego terenu powiatu spływają do Bzury (lewy dopływ Wisły) i jej dopływów. Biorąc pod uwagę powyższe, na obszarze powiatu zgierskiego obowiązują dwa plany gospodarowania wodami: *Plan gospodarowania wodami na*

obszarze dorzecza Odry, przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. poz. 1967) oraz *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*, przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 1911). Jak już wskazano powyżej, wszystkie planowane w Strategii działania będą miały przede wszystkim charakter krótkotrwały i nie powinny długofalowo negatywnie oddziaływać na środowisko, a zatem nie przyczynią się również do nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w ww. planach gospodarowania wodami. Ponieważ główne niebezpieczeństwo negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na wody powierzchniowe i podziemne, będzie związane z pracami budowlanymi, podczas planowania przebiegu każdej inwestycji, harmonogram prac będzie obejmował również działania, które zminimalizują ryzyko oddziaływania na środowisko. Działania te będą dążyły m.in. do ograniczenia pylenia i emisji spalin z maszyn i pojazdów, zabezpieczeniem terenu w celu niedopuszczenia do skażenia gruntu i wód substancjami ropopochodnymi oraz odpowiednim zabezpieczeniem koryt rzek podczas remontu i budowy obiektów mostowych.

- **Klimat i powietrze atmosferyczne**

Ewentualne negatywne oddziaływanie na powietrze atmosferyczne związane z realizacją zadań wpisanych do Strategii może dotyczyć jedynie etapu prowadzenia prac budowlanych. Takie oddziaływanie może być związane ze zwiększonym zapyleniem w rejonie prowadzenia prac, emisją hałasu, emisją spalin ze sprzętu używanego podczas robót. Oddziaływanie to jest nieuniknione w trakcie prowadzenia prac budowlanych, jednak odpowiednie prowadzenie tych prac, zarówno pod względem organizacyjnym, jak i technicznym np. poprzez wykorzystywanie sprawnego, spełniającego normy sprzętu, może w znacznym stopniu ograniczyć negatywne oddziaływanie. W celu ograniczenia pylenia w okresie niekorzystnych warunków atmosferycznych, takich jak brak opadów i silne wiatry, teren budowy będzie systematycznie zraszany. Negatywne oddziaływanie podczas prowadzenia robót budowlanych będzie krótkotrwałe i może występować podczas realizacji wszystkich planowanych inwestycji. Wzmożony hałas oraz zwiększenie poziomu pylenia może wystąpić zarówno przy budowie dróg i chodników, obiektów mostowych, rozbudowie infrastruktury sportowej, ale również przy wszelkiego rodzaju budowie, rozbudowie i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, jednak oddziaływanie to będzie krótkotrwałe, a pozytywne efekty tych działań będą miały charakter długotrwały i korzystny dla jakości powietrza oraz klimatu.

Modernizacja dróg, chodników i obiektów mostowych wpłynie pozytywnie na płynność ruchu drogowego, co w rezultacie doprowadzi do zmniejszenia poziomu emisji spalin do atmosfery, jak również redukcji hałasu, spowodowanego złym stanem dróg. Do zmniejszenia emisji spalin i pyłów przyczyni się również planowane zadanie,

polegające na inwestowaniu w pojazdy ekologiczne na użytek Powiatu i powiatowych jednostek organizacyjnych, jak również tworzenie infrastruktury dla pojazdów elektrycznych, co będzie dodatkową zachętą dla mieszkańców powiatu do zakupu pojazdów elektrycznych. Ponadto do redukcji emisji spalin, pyłów oraz hałasu przyczynią się wszelkie planowane działania nieinwestycyjne związane ze wspieraniem rozwoju sieci kolejowej i koordynacją połączeń różnymi środkami transportu zbiorowego. Termomodernizacja i montaż odnawialnych źródeł energii (głównie instalacji fotowoltaicznych) w budynkach użyteczności publicznej również wpłynie na poprawę jakości powietrza atmosferycznego oraz na zmniejszenie tzw. „niskiej emisji”.

Z uwagi na fakt, że Strategia jest bardzo ogólnym dokumentem, a przedstawione w niej działania do realizacji są jedynie przykładowymi i możliwymi do realizacji zadaniami, na obecnym etapie nie ma możliwości określenia odporności ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu, w tym na klęski żywiołowe. Wszystkie inwestycje, które zostaną zrealizowane na podstawie Strategii zostaną przeanalizowane i przygotowane w taki sposób, aby ewentualne zmiany klimatu, czy też klęski żywiołowe nie wpłynęły na ich realizację, czy też trwałość. Według obecnego stanu wiedzy, przewiduje się jedynie krótkotrwałe oddziaływanie planowanych inwestycji na środowisko, ograniczające się jedynie do czasu prowadzenia robót budowlanych, w związku z czym przedsięwzięcia zapisane w Strategii nie będą miały negatywnego wpływu na zmianę klimatu, jednak działania skutkujące zmniejszeniem tzw. „niskiej emisji” m.in. termomodernizacja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w sposób pośredni przyczynią się do złagodzenia zmian związanych z ocieplaniem się klimatu.

- **Różnorodność biologiczna, zwierzęta i rośliny**

W powiecie zgierskim obszary chronione zajmują aż ok. 19% powierzchni powiatu, w związku z czym przy wszystkich planowanych przedsięwzięciach niezwykle istotna będzie ochrona różnorodności biologicznej, zwierząt i roślin, w taki sposób, aby nie dopuścić do negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody, sprecyzowane w art. 2 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody. Wszystkie prace, wynikające z kierunków interwencji określonych w Strategii, które będą zlokalizowane w pobliżu siedlisk ptaków, będą prowadzone w terminach, które nie będą pokrywały się z ich sezonem lęgowym. Obecność ptaków na terenie objętym inwestycją wykaże przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza, która poprzedzi inwestycje polegające na budowie, termomodernizacji i modernizacji budynków, rozbudowie infrastruktury sportowej, czy budowie dróg. Ewentualna konieczna do przeprowadzenia wycinka drzew, czy krzewów będzie uzgodniona z właściwym organem ochrony przyrody. Przed podjęciem prac związanych z termomodernizacją i przebudową, w budynkach przeprowadzona zostanie inwentaryzacja pod kątem występowania siedlisk nietoperzy oraz ptaków. Podczas inwentaryzacji szczegółowej kontroli poddane zostaną miejsca najczęściej wykorzystywane przez zwierzęta – szczeliny, otwory i puste przestrzenie wewnątrz budynku i w elewacji. W przypadku potwierdzenia występowania zwierząt, ich kryjówki

zostaną zabezpieczone w sposób umożliwiający ich opuszczenie i uniemożliwiający ponowne zasiedlenie (np. poprzez wykorzystanie odpowiednio zamontowanych siatek). Po zakończeniu prac odtworzone zostaną schronienia tych zwierząt w postaci szczelin i otworów, bądź też zainstalowane zostaną skrzynki dobrane odpowiednio do gatunku zwierząt. Niezmiernie istotne jest także właściwe wyznaczenie terminów prac budowlanych z uwzględnieniem sezonu lęgowego tych zwierząt. Ponadto przed podjęciem prac, które mogłyby zagrozić zwierzętom, zostanie dokonana inspekcja terenu prowadzonej inwestycji, w celu ewentualnego przeniesienia drobnych zwierząt poza obszar robót. W razie konieczności dokonane zostaną wymagane uzgodnienia z organem ochrony przyrody.

Część prowadzonych prac, takich jak budowa obiektów sportowych, budowa dróg, chodników i obiektów mostowych, może mieć negatywne oddziaływanie na rośliny i zwierzęta, jednak wyłącznie w przypadku, gdy z uwagi na lokalizację inwestycji niezbędna będzie wycinka drzew i krzewów. W stosownych przypadkach na usunięcie drzew, czy krzewów będą uzyskiwane zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody. Organ ochrony środowiska może uzależnić usunięcie drzew lub krzewów od wykonania nasadzeń zastępczych lub od przesadzenia tych roślin.

Biorąc pod uwagę powyższe, wszystkie inwestycje, które zostaną zrealizowane na podstawie Strategii, będą prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować lub zminimalizować negatywny wpływ na cele ochrony przyrody takie jak: utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony, ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień, utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody.

• Krajobraz

Działania planowane do realizacji w Strategii nie będą długoterminowo negatywnie wpływały na krajobraz powiatu zgierskiego. Najwidoczniejsze i najbardziej uciążliwe oddziaływanie będzie krótkotrwałe i będzie dotyczyło jedynie okresu prowadzenia prac budowlanych. Dotychczasowy krajobraz może zostać zaburzony w głównej mierze poprzez maszyny i pojazdy przebywające na terenie budowy, ewentualne tymczasowe miejsca magazynowania odpadów oraz ogólny chaos związany z robotami budowlanymi. Większość z planowanych przedsięwzięć w sposób bezpośredni lub pośredni ma na celu poprawę istniejącego krajobrazu. Wszelkiego rodzaju modernizacje dróg, obiektów mostowych, budynków oraz rozbudowa infrastruktury sportowej w konsekwencji przyczynią się do poprawy istniejącego krajobrazu.

• Ludzie

Wszystkie planowane kierunki interwencji, zgodnie z macierzą oddziaływań Strategii (zarówno te o charakterze inwestycyjnym, jak i nieinwestycyjnym) będą pozytywnie oddziaływały na ludzi, a przede wszystkim na mieszkańców powiatu zgierskiego. Negatywne oddziaływanie będzie krótkotrwałe i związane jedynie z niedogodnościami podczas prowadzonych prac budowlanych w postaci hałasu, czasowego wyłączenia części dróg z użytku, czy pylenia, jednak nie będzie miało wpływu na stan zdrowia ludzi. Wskazane w Strategii działania mają na celu poprawę warunków życia wszystkich mieszkańców poprzez zwiększenie komfortu ich życia dzięki modernizacji dróg i chodników, rozbudowie infrastruktury usług społecznych oraz budynków użyteczności publicznej.

- **Dobra materialne i zabytki**

Przedsięwzięcia planowane do realizacji zgodnie ze Strategią będą miały w większości neutralny wpływ na dobra materialne i zabytki. Jedynie prace dotyczące remontu, rozbudowy lub termomodernizacji istniejących budynków wpłyną na te właśnie budynki, jednak będzie to wyłącznie pozytywne oddziaływanie. Z uwagi na fakt, iż Strategia zawiera zasadniczo ogólne kierunki działań i duża część z planowanych inwestycji jest jeszcze na etapie projektowania i aktualizacji potrzeb placówek, co do których planowane są prace remontowe, na tym etapie trudno jest ocenić wpływ danego zadania na dobra materialne i zabytki. Ocena taka będzie możliwa dopiero po wyborze projektanta i opracowaniu szczegółowego projektu każdego z przedsięwzięć.

Dla wszystkich realizowanych zadań w przypadku, gdy na etapie projektowania okaże się, że dane przedsięwzięcie odbywać się będzie w pobliżu zabytkowego obiektu lub samo przedsięwzięcie realizowane będzie w zabytkowym obiekcie - przed rozpoczęciem prac budowlanych dokonane zostaną wymagane uzgodnienia z organami ochrony zabytków. Podczas realizacji inwestycji, dotyczących obiektów zabytkowych, zostanie zapewniona odpowiednia organizacja prac i właściwy nadzór nad nimi, w szczególności pod kątem dochowania warunków uzgodnień z organem ochrony zabytków, co zminimalizuje ewentualne negatywne oddziaływanie na cenne kulturowe obiekty.

- **Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody**

W granicach powiatu zgierskiego występują liczne formy ochrony przyrody, wśród których należy wymienić Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich, rezerwat przyrody „Ciosny”, rezerwat przyrody „Dąbrowa Grotnicka”, rezerwat przyrody „Grądy nad Moszczenicą”, rezerwat przyrody „Struga Dobieszkowska”, rezerwat przyrody „Torfowisko Rąbień”, rezerwat przyrody „Grądy nad Lindą”, rezerwat przyrody „Zabrzeźnia”, Obszar Natura 2000 „Słone Łąki w Pełczyskach”, Obszar Natura 2000

„Dąbrowa Grotnicka”, Obszar Natura 2000 „Grądy nad Lindą”, Obszar Natura 2000 „Silne Błota”, Obszar Natura 2000 „Szczypiorniak i Kowaliki” oraz liczne pomniki przyrody, użytki ekologiczne i zabytkowe parki wiejskie.

W związku z tym, że Strategia jest dokumentem, który służy do długookresowego programowania funkcjonowania i rozwoju powiatu, jej zakres jest dość ogólny. Większość z planowanych przedsięwzięć jest dopiero na etapie projektowania i gromadzenia informacji i nie jest jeszcze znany ich ostateczny zakres, skala oraz planowany termin realizacji, w związku z czym na tym etapie nie ma możliwości dokonania precyzyjnej oceny oddziaływania ustaleń Strategii na środowisko, jego stan, ochronę różnorodności biologicznej, w tym gatunki i siedliska chronione w ramach obszarów Natura 2000. Pomimo braku możliwości dokonania dokładnej analizy wpływu planowanych przedsięwzięć na formy ochrony przyrody, jak również na obszary Natura 2000, występujące na terenie powiatu zgierskiego, wszystkie planowane do realizacji zadania zostaną przeprowadzone z poszanowaniem dla tychże form ochrony przyrody oraz w sposób, który nie naruszy zakazów określonych w przepisach prawa i obowiązujących na przedmiotowych obszarach, w tym zakazów określonych w ustawie o ochronie przyrody.

Jak wynika z macierzy oddziaływań przedmiotowej Strategii na tym etapie można określić, że ewentualne negatywne oddziaływanie, jakie mogłoby pojawić się w związku z realizacją zadań wpisanych do Strategii, dotyczyć będzie jedynie etapu prowadzenia prac budowlanych. Będzie ono zatem krótkotrwałe i zaniknie wraz z zakończeniem tych prac, nie przewiduje się natomiast oddziaływania na etapie eksploatacji planowanych inwestycji. W przypadku prowadzenia prac budowlanych w pobliżu występujących form ochrony przyrody, dokonane zostaną niezbędne uzgodnienia z właściwym organem ochrony przyrody.

8. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych.

Oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć planowanych zgodnie ze Strategią do realizacji będzie miało jedynie lokalny zasięg. Biorąc pod uwagę powyższe oraz z uwagi na odległość od granicy (po ok. 360 km od granicy z Niemcami, Białorusią, Ukrainą oraz 220-250 km od granicy ze Słowacją i Czechami), nie przewiduje się oddziaływań transgranicznych. W planowanych inwestycjach jakiegokolwiek niekorzystne oddziaływanie na środowisko może pojawić się jedynie na etapie prowadzenia prac budowlanych. Oddziaływanie to jednak będzie krótkotrwałe i ustanie wraz z zakończeniem prac. Strategia nie przewiduje realizacji inwestycji, które na etapie eksploatacji będą źródłem nowych uciążliwych i znacznych emisji do środowiska. Ze względu na skalę i rodzaj zaplanowanych działań nie przewiduje się również oddziaływania skumulowanego.

9. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.

Cele, priorytety i kierunki interwencji zapisane w „Programie Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030” zostały sformułowane na podstawie społeczno – gospodarczo - przestrzennej diagnozy, wskazującej na niedobory występujące na terenie powiatu zgierskiego. Zadania planowane do realizacji w Strategii odpowiadają potrzebom, wynikającym z ww. diagnozy, a jednocześnie ich realizacja będzie zgodna z przepisami prawa lokalnego, krajowego i międzynarodowego.

Główne zadania, mające bezpośredni wpływ na stan środowiska w powiecie zgierskim to przede wszystkim inwestycje związane z budową, rozbudową i remontami infrastruktury drogowej. Jeżeli zadania te nie zostałyby wdrożone do realizacji i stan dróg nie ulegnie poprawie, jakość powietrza będzie ulegała ciągłemu pogarszaniu, ponieważ drogi te będą podlegały coraz większej degradacji, co wymusi coraz wolniejszy ruch przejeżdżających pojazdów, a w rezultacie będzie skutkowało większą emisją gazów, pyłów oraz coraz bardziej uciążliwym hałasem. Niezwykle istotne dla poprawy jakości powietrza są również planowane działania z zakresu tworzenia infrastruktury dla pojazdów elektrycznych. Działania planowane w ramach kierunku interwencji pn. Wspieranie rozwoju sieci kolejowej i integracja transportu zbiorowego, to również znaczący krok w kierunku poprawy jakości powietrza, ponieważ dobrze zorganizowany transport zbiorowy, to większa szansa na zmniejszenie ilości samochodów osobowych, w których bardzo często przemieszcza się jedynie kierowca.

Bardzo istotne dla poprawy jakości powietrza w powiecie są również zadania z zakresu termomodernizacji i montażu OZE (zwłaszcza instalacji fotowoltaicznych) w budynkach użyteczności publicznej. Działania te będą stanowiły przykład dla indywidualnych gospodarstw domowych.

Brak realizacji działań związanych z promowaniem wśród mieszkańców zachowań i postaw prośrodowiskowych, polegających m.in. na tworzeniu projektów z dziedziny edukacji ekologicznej realizowanych w szkołach, w szczególności dotyczących poprawy efektywności wykorzystywania zasobów naturalnych przy jednoczesnym niwelowaniu negatywnego wpływu na środowisko naturalne, jak również na organizacji kampanii społecznych podnoszących świadomość ekologiczną, przyczyni się do pogorszenia stanu środowiska, ponieważ brak świadomości społeczeństwa jest często jedną z głównych przyczyn pogarszania się stanu środowiska.

Reasumując, brak realizacji zadań zapisanych w Strategii przyniesie przede wszystkim negatywne skutki zarówno dla środowiska, jak i dla mieszkańców powiatu zgierskiego, którzy stanowią nieodłączną część tego środowiska.

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w Strategii

Cel główny Strategii brzmi następująco: „Powiat zgierski miejscem życia zintegrowanych społeczności lokalnych z nowoczesną infrastrukturą przyjazną środowisku i rozwijającej się gospodarce”. Treść celu głównego łączy w sobie wszystkie założenia, które stały się podstawą do sformułowania celów szczegółowych, priorytetów, kierunków interwencji i w konsekwencji opracowania listy zadań, które będą odpowiedzią na najważniejsze potrzeby regionu.

Należy podkreślić, że zapisy Strategii są dość ogólne, a więc większość planowanych inwestycji nie ma sprecyzowanego ani zakresu, ani skali, ani terminu realizacji, a poziom ich realizacji w dużym stopniu będzie zależał od sytuacji finansowej powiatu oraz od ilości pozyskanych środków zewnętrznych. W takiej sytuacji ciężko jest o wypracowanie rozwiązań alternatywnych, ponieważ realizacja większości z planowanych inwestycji wynika z kiepskiego stanu lub niedostatecznej wielkości dotychczas istniejącej infrastruktury. Biorąc pod uwagę powyższe, niezbędne są inwestycje z zakresu rozbudowy, modernizacji i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, modernizacji dróg, czy rozbudowy infrastruktury sportowej, ponieważ działania te przyczynią się do poprawy jakości środowiska, a ich lokalizacja będzie podyktowana potrzebami społeczności.

Na obszarze powiatu zgierskiego zlokalizowanych jest kilka obszarów ochrony przyrody, w tym Natura 2000. Przeprowadzona w przedmiotowej prognozie ocena oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć wskazuje, że nie będą one oddziaływały negatywnie na środowisko w sposób długotrwały, czy skumulowany, a ich oddziaływanie będzie krótkotrwałe i będzie związane jedynie z okresem prowadzenia robót budowlanych. W związku z tym, że większość planowanych działań będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, w tym przede wszystkim na jakość powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb, szukanie dla nich rozwiązań alternatywnych jest bezcelowe.

11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Strategii, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Jak wynika z macierzy oddziaływania Strategii na poszczególne komponenty środowiska oraz z przeprowadzonej w prognozie analizy oddziaływania planowanych do realizacji zadań na środowisko, negatywne oddziaływanie ograniczy się jedynie do momentu prowadzenia prac budowlanych. Najważniejsze jest zatem, żeby to właśnie na etapie inwestycyjnym w możliwie najwyższym stopniu zminimalizować negatywne

oddziaływanie. Wszystkie prace budowlane w ramach planowanych inwestycji będą prowadzone w sposób efektywny, aby ich ewentualne negatywne oddziaływanie było możliwie krótkotrwałe. Jeżeli planowane przedsięwzięcia będą zlokalizowane na obszarze Natura 2000, przy prowadzeniu prac budowlanych zostaną wdrożone szczególne środki ostrożności, jednak niezależnie od lokalizacji danego przedsięwzięcia (nawet jeśli będzie to obszar inny niż Natura 2000) zostaną wykorzystane wszystkie dostępne narzędzia, które pozwolą na maksymalne ograniczanie i zapobieganie negatywnemu oddziaływaniu na środowisko. W przypadku inwestycji, realizowanych na obszarach Natura 2000, planowane do realizacji zadania zostaną przeprowadzone z poszanowaniem wszystkich komponentów środowiska oraz w sposób, który nie naruszy zakazów określonych w przepisach prawa, w tym przede wszystkim zakazów określonych w art. 33 ustawy o ochronie przyrody. Jeżeli jednak w przypadku któregośkolwiek z planowanych zadań zajdzie konieczność odstępstwa od ww. zakazów, zostaną na to uzyskane niezbędne zezwolenia wraz z zapewnieniem wykonania kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 200.

Ochrona środowiska gruntowego i wodnego przed skażeniem będzie polegała na wyznaczeniu i zabezpieczeniu (m.in. warstwą nieprzepuszczalną) terenu, na którym będzie odbywało się tankowanie maszyn i urządzeń oraz ich serwisowanie i bieżące naprawy. Ponadto prace budowlane będą prowadzone w sposób zorganizowany z zachowaniem porządku, w szczególności jeśli chodzi o miejsca segregacji i magazynowania odpadów, które sukcesywnie będą wywożone z placu budowy na odpowiednie składowiska.

Aby ograniczyć negatywne oddziaływanie na jakość powietrza atmosferycznego, w miejscach pylenia będzie stosowane okresowe zraszanie fragmentów gruntów i dróg, po których będą poruszały się pojazdy i maszyny budowlane, szczególnie będzie to stosowane w trakcie niekorzystnych warunków atmosferycznych, tj. np. przy braku opadów czy silnym wietrze. Dodatkowo obszary, na których będą prowadzone roboty budowlane, zostaną odgródzone od pozostałej części terenu, żeby ograniczyć obszar oddziaływania do niezbędnego minimum. W celu zmniejszenia emisji spalin, jak również w celu ograniczenia poziomu hałasu, sprzęt, pojazdy i maszyny budowlane będą na bieżąco sprawdzane technicznie tak, aby były sprawne i spełniały wszelkie normy dla środowiska.

Jeżeli prace budowlane będą prowadzone w pobliżu drzew i krzewów, zostaną one odpowiednio zabezpieczone, a prace prowadzone w obrębie ich systemu korzeniowego będą prowadzone z najwyższą starannością (w razie potrzeby przy użyciu sprzętu manualnego), aby wyeliminować możliwość uszkodzeń, będących przyczyną obumarcia roślin. Dodatkowo prace, które będą zlokalizowane w pobliżu siedlisk ptaków, będą prowadzone w terminach ustalonych w taki sposób, aby nie pokrywały się z ich sezonem lęgowym. Obecność ptaków na terenie objętym inwestycją wykaże przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza. Inwentaryzacja przyrodnicza poprzedzi również inwestycje polegające na termomodernizacjach i modernizacjach

budynków, czy budowie dróg. Ewentualna konieczna do przeprowadzenia wycinka drzew, czy krzewów będzie uzgodniona z właściwym organem ochrony przyrody. Przed podjęciem prac związanych z termomodernizacją w budynkach przeprowadzona zostanie inwentaryzacja pod kątem występowania siedlisk nietoperzy oraz ptaków. Podczas inwentaryzacji szczegółowej kontroli poddane zostaną miejsca najczęściej wykorzystywane przez zwierzęta – szczeliny, otwory i puste przestrzenie wewnątrz budynku i w elewacji. W przypadku potwierdzenia występowania zwierząt, ich kryjówki zostaną zabezpieczone w sposób umożliwiający ich opuszczenie i uniemożliwiający ponowne zasiedlenie (np. poprzez wykorzystanie odpowiednio zamontowanych siatek). Po zakończeniu prac odtworzone zostaną schronienia tych zwierząt w postaci szczelin i otworów bądź też zainstalowane zostaną skrzynki dobrane odpowiednio do gatunku zwierząt.

Dodatkowo dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę realizowany będzie obowiązek uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W przedmiotowej decyzji organ właściwy do jej wydania określi działania mające na celu zapobieganie bądź minimalizację negatywnego wpływu na środowisko w fazie budowy, jak i eksploatacji.

12. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.

Biorąc pod uwagę długi okres, dla którego sporządzany jest „Program Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030”, niezwykle istotnym elementem jest dokonywanie jej monitoringu oraz ewaluacji. Monitorowanie zaawansowania powiatu zgierskiego w realizacji Strategii prowadzone będzie w oparciu o następujące zasady:

- monitoring realizowany co 2 lata;
- monitoring prowadzony w oparciu o wskaźniki, które odnoszą się do celów szczegółowych – sukcesywna realizacja wskaźników będzie świadczyła o osiągnięciu celu głównego Strategii;
- źródło weryfikacji wskaźników stanowić będą dane Starostwa Powiatowego, powiatowych jednostek organizacyjnych bądź partnerów, którzy - współpracując z powiatem - realizują projekty przyczyniające się do implementacji Strategii;
- za przeprowadzanie monitoringu odpowiedzialne będą komórki merytoryczne, przekazujące dane do Wydziału Rozwoju Starostwa Powiatowego w Zgierzu.

W celu ułatwienia prowadzenia monitoringu realizacji Strategii, dla każdego celu szczegółowego Strategii sformułowano wskaźniki jego realizacji:

1. Wzmocnienie kapitału społecznego i ludzkiego

WSKAŹNIKI:

- Liczba zrealizowanych projektów ze środków zewnętrznych (szt.)
- Liczba uczniów objętych ofertą edukacyjną w ramach projektów (os.)
- Liczba nauczycieli objętych wsparciem w projektach (os.)
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały wsparcie w ramach interwencji (os.)
- Liczba organizacji pozarządowych otrzymujących dotacje na realizację zadań publicznych (szt.)
- Liczba projektów i inicjatyw zrealizowanych w szkołach zawodowych przy współpracy z pracodawcami (szt.)
- Liczba inicjatyw służących wzmacnianiu tożsamości lokalnej (szt.)
- Wysokość środków zewnętrznych pozyskanych na realizację celu (zł)

2. Rozwój nowoczesnej infrastruktury powiatu zgierskiego

WSKAŹNIKI:

- Długość wybudowanych/przebudowanych/wyremontowanych dróg powiatowych (km)
- Długość przebudowanych, zmodernizowanych i/lub wybudowanych chodników (km)
- Liczba budynków użyteczności publicznej, w których zamontowano OZE i/lub poddanych termomodernizacji (szt.)
- Liczba działań informacyjno-edukacyjnych związanych z ochroną środowiska (szt.)
- Liczba zrealizowanych projektów ze środków zewnętrznych (szt.)
- Wysokość środków zewnętrznych pozyskanych na realizację celu (zł)

Ewaluacja prowadzona będzie zgodnie z najwyższymi standardami, dotyczącymi oceny stopnia realizacji oraz oddziaływania założeń Strategii w oparciu o następujące zasady:

- charakter przedmiotowy – analizie zostanie poddany stopień realizacji celów szczegółowych i priorytetów Strategii;
- podstawowe źródło informacji będą stanowiły raporty z monitoringu realizacji Strategii. Źródłem danych mogą być także informacje znajdujące się w zasobach administracji powiatowej. W uzasadnionych przypadkach właściwe może być przygotowanie stosownych badań czy ekspertyz;
- uwzględnienie wpływu czynników wewnętrznych oraz zewnętrznych na realizację Programu;
- uwzględnienie wpływu otoczenia instytucjonalnego wewnątrz powiatu;
- za przeprowadzanie ewaluacji odpowiedzialny będzie Wydział Rozwoju Starostwa Powiatowego w Zgierzu;
- wyniki ewaluacji przyjmą postać raportu;
- raport z ewaluacji zatwierdzany będzie przez Zarząd Powiatu.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 283 z późn. zm.). Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem sporządzanym w celu oceny wpływu na środowisko skutków realizacji postanowień Strategii.

„Program Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030” jest dokumentem opracowanym dla powiatu zgierskiego, nakreślającym kierunki działań zmierzających do usunięcia głównych problemów oraz utrzymania lub poprawy obecnej sytuacji społecznej i gospodarczej w regionie. Wszystkie działania planowane do realizacji w ramach przedmiotowej Strategii wynikają z celu głównego: *Powiat zgierski miejscem życia zintegrowanych społeczności lokalnych z nowoczesną infrastrukturą przyjazną środowisku i rozwijającej się gospodarce*. W ramach celu głównego zostały wyodrębnione 2 cele szczegółowe: 1. *Wzmocnienie kapitału społecznego i ludzkiego*; 2. *Rozwój nowoczesnej infrastruktury powiatu zgierskiego*. Do celów szczegółowych przyporządkowano priorytety rozwoju, w ramach których wyodrębnione zostały kierunki interwencji. W ramach kierunków interwencji wskazano przykładowe zadania do realizacji, jednak z uwagi na to, że Strategia jest dosyć ogólnym dokumentem, katalog zadań do realizacji jest katalogiem otwartym, który może być poszerzany lub modyfikowany w zależności od zdolności finansowej powiatu oraz zapotrzebowania.

Część z ww. kierunków interwencji ma charakter nieinwestycyjny, zatem nie będą w żaden sposób negatywnie oddziaływały na środowisko. Biorąc pod uwagę obecny stan wiedzy na temat planowanych działań inwestycyjnych (tj. brak konkretnego zakresu, skali i ostatecznego projektu planowanych działań), przewiduje się, że żadna z zamierzonych inwestycji nie zaliczy się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839). Przedsięwzięciami mogącymi potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko mogą być natomiast np. obiekty mostowe, planowane do budowy i remontu oraz przedsięwzięcia związane z przebudową i modernizacją dróg na terenie powiatu, budową i rozbudową infrastruktury sportowej, czy placówek edukacyjnych, pod warunkiem spełnienia założeń określonych w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. Z uwagi na ogólny charakter Strategii, która dla większości przedsięwzięć nie określa ich konkretnej wielkości i zakresu, na obecnym etapie nie ma możliwości jednoznacznego określenia ich oddziaływania na środowisko. Dopiero na etapie projektowania, gdzie określone zostaną zarówno lokalizacja, jak i szczegółowy zakres i rozmiar prac, możliwe będzie dokonanie klasyfikacji każdego przedsięwzięcia wg kryteriów ww. rozporządzenia. W stosunku do tych przedsięwzięć, dla których zachodzić będzie obowiązek uzyskania decyzji o środowiskowych

uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, zostanie przeprowadzona stosowna procedura zakończona wydaniem przedmiotowej decyzji.

Z przeprowadzonej w prognozie oceny oddziaływania na wszystkie elementy środowiska (na powierzchnię gleb i ziemi, wody powierzchniowe i podziemne, klimat i powietrze atmosferyczne, różnorodność biologiczną, krajobraz, ludzi, zwierzęta, rośliny, zabytki i dobra materialne) wynika, że ewentualne negatywne oddziaływanie planowanych przedsięwzięć ograniczy się jedynie do etapu inwestycyjnego tj. do czasu trwania prac budowlanych. Wszystkie oddziaływania m.in. w postaci pylenia, wzmożonego hałasu, emisji spalin i generowania odpadów będą miały jednak krótkotrwałe oddziaływanie, które ustanie po zakończeniu wszystkich prac. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania w czasie eksploatacji zakończonych inwestycji.

Realizacja zadań przewidzianych w Strategii w znaczący sposób wpłynie na poprawę warunków życia wszystkich mieszkańców powiatu, jak również na poprawę jakości środowiska. Modernizacja i budowa dróg, chodników, obiektów mostowych wpłynie nie tylko na poprawę komfortu jazdy mieszkańców, ale również na zmniejszenie emisji spalin do atmosfery oraz na ograniczeniu poziomu hałasu. Budowa infrastruktury dla pojazdów elektrycznych oraz wspieranie rozwoju sieci kolejowej i koordynacja połączeń transportu zbiorowego to również bardzo ważne działania proekologiczne, które bezpośrednio poprawią również jakość życia mieszkańców powiatu zgierskiego. Dzięki poprawie efektywności energetycznej i wzmocnieniu wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej zmniejszeniu ulegnie tzw. „niska emisja”. Działania związane z promowaniem wśród mieszkańców zachowań i postaw prośrodowiskowych, polegających m.in. na tworzeniu projektów z dziedziny edukacji ekologicznej realizowanych w szkołach, jak również na organizacji kampanii społecznych podnoszących świadomość ekologiczną, przyczynią się do polepszenia stanu środowiska, ponieważ podstawą do poprawy jakości środowiska jest wiedza wszystkich tych, którzy z niego korzystają, czyli świadomość mieszkańców powiatu zgierskiego

Z uwagi na długi okres, dla którego sporządzana jest Strategia, w celu efektywnego osiągania założonych celów, niezwykle istotnym elementem jest dokonywanie jej monitoringu, który odbywać się będzie w systemie rocznego raportowania w oparciu o wskaźniki, które odnoszą się do celów szczegółowych.

14. Literatura.

1. Program Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030,
2. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgierskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2023,
3. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego na lata 2013 – 2020,

4. Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgierskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2023,
5. Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2015 r.,
6. Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2016 r.,
7. Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2017 r.,
8. <http://www.wuoz-lodz.pl>.

15. Załącznik.

Macierz oddziaływań Programu Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030

ZAŁĄCZNIK 1 Macierz oddziaływań Programu Rozwoju Powiatu Zgierskiego pn. Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego 2030

L.p.	środowiska Cele i kierunki interwencji	Elementy	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody powierzchniowe i podziemne	Klimat i powietrze atmosferyczne	Różnorodność biologiczna	Krajobraz	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Zabytki i dobra materialne
<u>1</u>	<u>Wzmocnienie kapitału społecznego i ludzkiego</u>										
1.1	Wzmocnienie spójności społecznej										
1.1.1	Wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem		0	0	0	0	0	+	0	0	0
1.1.2	Wsparcie merytoryczne oraz zaangażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych z zakresu wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		0/-	0/-	0	0	0	+	0/-	0/-	0
1.1.3	Podnoszenie jakości kształcenia w szkołach, dla których Powiat jest organem prowadzącym		0	0	0	0	0	+	0	0	0
1.1.4	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości		0	0	0	0	0	+	0	0	0
1.1.5	Wzmacnianie tożsamości lokalnej		0/-	0/-	0	0	0	+	0/-	0/-	0
1.2	Rozwój infrastruktury społecznej										
1.2.1	Rozbudowa i modernizacja powiatowej bazy edukacyjnej		0/-	0/-	0	0/-	+/-	+	0/-	0/-	0
1.2.2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury usług społecznych dla lepszego realizowania zadań powiatu		0/-	0/-	0	0/-	+/-	+	0/-	0/-	0
1.2.3	Rozwój programów profilaktyki i diagnostyki zdrowotnej		0	0	0	0	0	+	0	0	0
<u>2</u>	<u>Rozwój nowoczesnej infrastruktury Powiatu Zgierskiego</u>										
2.1	Rozwój powiatowego systemu transportowego										
2.1.1	Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej służąca poprawie bezpieczeństwa drogowego		0/-	0/-	+	0	+	+	0	0	0
2.1.2	Wspieranie rozwoju sieci kolejowej i integracji transportu zbiorowego		0	0	+	0	0	+	0	0	0
2.2	Poprawa stanu środowiska										
2.2.1	Poprawa efektywności energetycznej budynków i wzmocnienie wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej		0/-	0/-	+	0	+/-	+	0	0	+
2.2.2	Rozwój infrastruktury umożliwiającej korzystanie z pojazdów elektrycznych		0/-	0/-	+	0/-	+/-	+	0/-	0/-	0

2.2.3	Promowanie wśród mieszkańców zachowań i postaw prośrodowiskowych	+	+	+	+	+	+	+	+	0
-------	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Zastosowano następujące oznaczenia:

(0) - brak oddziaływania;

(+) - potencjalnie pozytywne oddziaływanie;

(+/-) - pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie;

(-) - potencjalnie negatywne oddziaływanie;

(0/-) – potencjalnie negatywne oddziaływanie jedynie na etapie realizacji inwestycji.